

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség: V., Honvéd-utca 10. szám.
Kiadóhivatal: V. ker. Nádor-utca 84. szám.
Szerkesztéségi telefon: 88-86

Főszerkesztő: **VESZI JOZSEF**
Feloldó szerkesztő: **KABOS E**
Igazgató: **HERTZKA LOTHÁR**

Égész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.,
50 fillér, egy hónapra 1 kor., 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A nemzet.

Budapest, november 17.

(v.) Ma megszólalt valahára a nemzet is ebben a mérges disputában: a sokmilliófejű óriás, az alkotmányos jogokból kitagadottak teméntelen tömege. Megszólalt ő is, akire mindkét fél hivatkozik s akinek nevével takarózik az obstrukció is, a házszabály-revizióra törékvő kormány is. Megszólalt a nemzet s azt mondta, hogy ez a parlament nem parlament, hogy ez a népképviselő, mely kirekeszti magából a népet, nevetséges torzképe csupán a parlamentarizmusnak. Megszólalt a nemzet s kimondta, hogy a gyűlölködő hercehurca, a kiváltságosok választottainak e hatalmi versengése, nem érdekli a magyar föld népét, amely az alkotmányon kívül éli sanyargó külön életét s amely ezzel a parlament nevével bitorló testülettel épp oly kevéssé törődik, mint emez övele s az ő ezernyi nyomorúságával. Ez a szöveg az igazi nemzetnek egy ellenzéki ember ajkáról harsant bele a vitába. Vázsonyi Vilmos volt e kemény igazságok kemény hirdetője. Valamikor, parlamenti pályafutásának elején ugyanezeket az igéket hangoztatta ugyanarról a helyről: csakhogy szomszédai akkor kis híjja, hogy he nem verték a fejét miattuk. A Vázsonyi demokráciáját hazaárulásnak bélyegezték s hirdetőjé-

vel együtt ebrudon akarták kiverni a parlamentből ugyanazok, akik ma tapsokkal árasztották el szavait. Ijja, akkor más idők voltak. Ugyanez az ellenzék akkor nem akart kormányt buktatni s ha akarta, a választói jog kiterjesztésének árán semmiképp nem elégitette volna ki kedvtelését. Ma más idők vannak s a megváltozott viszonyok közt a választói jog demokratizálása a kormánybuktatásra alkalmas taktikai eszközül kínálkozik. Előkelő nagyurak, finnyás politikusok, akik a nép bagariaszagu fogalmával szemközt megkonstruáltak s a közéletbe lövellték a nemzeti politika fogalmát, politikai csődjükből a demokrácia létráján próbálnak kitápaszkodni. Leereszkednek hát a néphez, megvergetik a vállat, kegyesen észreveszik, hogy van, s nyájas szavakkal biztosítják jóindulatukról. Furesa érzés lehetett ma Vázsonyiiban, amikor végignézett a szavait zúgó tapsokkal borító tarka táboron. Maga sem hitte volna bizonyára soha, hogy az idők folyása ilyen hamar fog neki elégtételt szolgáltatni.

Egyébként fölügyezésre méltó, hogy a Vázsonyinak tapsolók voltaképp saját maguk ellen tapsoltak. Mert ők azt hangoztatják váltig, hogy a nemzet jogait védik. Vázsonyi pedig azt bizonyította, hogy sem ők nem értik a nemzetet, sem a nemzet őket nem tudja megérteni. Mellékes dolog, van-e a parlamentben

klotúr, amikor az ország alkotmánya egyetlenegy nagy klotúr, amely beléfojtja a szót a nemzet zömébe, a lakosság számára tulnyomó s értékre legbecsebb többségébe. Maig tökéletes volt a szólásszabadság a képviselőházban. S vajjon hogyan sáfárolták a népképviselőket vele? A kisebbség szabadon obstrukálhatott, éveken át sűrűn élt is e hatalmával. Mikor tette ezt a nép valamely érdekéért? Szemére lobbantotta-e a kormányt, hogy a milliók nyomorúságát észre sem veszi s a tömegek feljajduló panaszkodását meg sem hallja? Követelte-e, hogy ne eltiltsák a kivándorlást, ami esztelenség és embertelenség, mert hiszen a tengerentúlról vőreink százezrei nem kedvtelésből, hanem az éhség elől menekülnek? És sürgette-e a kormányt, hogy a demokratikus reformokkal teremtsen meg a milliók számára olyan gazdasági állapotot, amely lehetővé teszi nekik az itthon való megélhetést s így veszi elejét a kivándorlás nyavalyájának? Obstrukált-e a kisebbség progresszív adóért, a mely könnyít az inségesek közterhén s a nagy jövedelmeket vonja súlyosabb adóztatás alá? Obstrukáltak-e az ellenzéki emberek egy demokratikus birtokpolitikáért, amely enyhítené a földéhséget, fel szabadítaná és parcellázná a kötött nagybirtokot s lehetővé tenné, hogy a fakarékos parasztság a szellérsorból az önálló

TÁRCA

Lélektani kísérletek.

A Budapesti Napló eredeti tárcája. —
Irtá: **Fényes Samu.**

Aki valaha vidéki törvényszéknél tárgyalat büntetőpereket, nagyon jól tudja, milyen kevéssé megbízható bizonyíték a tanuvallomás. Jelentéktelenebb eseteknél, amelyek iránt csak a legkevesebb érdeklődés, még csak megnyugtató lehet annyira amennyire, de ha aztán valami nagy bűneset történik, számos résztvevővel, amely iránt esetleg az egész falu népe érdeklődik, a tanuvallomások teljesen elvesztik benső értéküket.

Nem azokról az esetekről van szó, mikor a tanuknak érdekükben áll így vagy úgy vallani, vagy mikor szándékosan vallanak hamisan, hanem azokról, mikor a tanu legjobb hiszemben vall, erős meggyőződése szerint igazat mond és sejtelmé sincs arról, hogy hamis dolgra esküdt meg. Suggestio hatása alatt áll. Az ilyen bűneseteket ugyanis mihamar úgy körülszövi a folklore költött részletekkel, hogy mire a főtárgyalásra kerül a dolog, már egyik se tudja a valót a rá költött toldaléktól megkülönböztetni.

Az ilyen nagy érdeklődést felkeltő történet ugyanis a szemtanúk híresztelése nyomán közzajkára kerül, olyanok, kik nem voltak tanui a dolognak, továbbadják, az élénkebb fantáziájuk kikerekítik, a hiányzó részleteket a

saját találmányukkal kiegészítik, így kiegészítve, kikerekítve tovább beszélnek. A legnagyobb hittel pedig a falu népe nem azoknak ad, akik a dolognál jelen voltak, hanem azoknak, akik legkerékben, leginkább a szájok ize szerint beszélnek el. Így aztán az eseménynek olyan közéleti variációja keletkezik, mely messze áll a valóságtól, de amelyet szentül hisznek valamennyien, lessankint azok is, akik tanui voltak az eseménynek.

Valamely bűneset megtörténetétől egész a főtárgyalásig hónapok telnek el, ez időközben magok a szemtanúk is a közajkon forgo variáció suggestiója alá kerülnek. Az ő észleletek amugy is fogyatékos, egyes részletek hiányoznak belőle s így észleletek hézagos, sok helyütt nem egészen összefüggő, ezeket a hézagokat a reprodukáló elme önkéntelenül kitölti, különösen a fegyelmezetlen elméknél ez teljesen öntudatlan működés. Azonfölül tiszter, százsor, tiz, husz embertől az eseménynek csak összefüggő, hézagtalan elbeszélést hallja, egy-egy ilyen hézagpótló toldalék jobban megragadja elméjét, kiszorítja a maga által öntudatlanul költött, de az igazsághoz mégis közelebb eső részleteket, ez a százsor egyformán hallott dolog bonyolult elméjébe és lessankint teljesen eredeti észleleteit, úgy hogy mire a főtárgyalásra kerül a dolog, teljes jóhiszemmel beszél el a költött történetét. Sokszor tiz-tizenöt tanu vallomása egyezik meg szóról-szóra, még a mondatkötés, még a szófűzés apró részleteiben is.

Ez a népszerű variáció nem valami logikai folyamat öntudatos gyűmölése, rendszeren nem eokat törődik az oksági kapcsolattal, a lo-

gikai következetességgel, inkább a részletek teteszetős epikai folyamatosságával törődik. Sokszor lélektani, fizikai lehetlenség, amit így elbeszélnek, ezen fenn nem akadnak, csak szöpen egymásután, hézag híján való legyen az elbeszélés.

Tanuja voltam egyszer egy tárgyalásnak, ahol vagy tiz tanu teljesen egyezően vallott, holott az összes felek a felől voltak meggyőződve, hogy a tanuk előadása nem lehet igaz. A védő kérte még harminc más felületi lakosnak a kihallgatását. Olyan esetről volt szó, mely az egész falu érdeklődését izgatta heteken át. A legközelebbi tárgyaláson kihallgattak vagy harminc olyan embert, akik nem voltak jelen az esetről és csak hallomás nyomán beszéltek. Valamennyi szóról-szóra, szinte ugyanazzal a fordulatokkal és szófűzéssel, ugyanabban az epikai egymásutánban adta elő a dolgot, mint a szemtanúk. Ami azt bizonyította, hogy a falusi folklore az eseménynek egy népszerű parafraziát szerkesztette meg és a tanuk nem a magok észleleteit, hanem ezt a népművészet-alkotta mondát vallották. Arra a kérdésre, hogy honnan merítik tudomásukat azok, akik nem voltak jelen az eseteknél, valamennyien azt felelték, hogy az egész falu beszél. A legtöbben különben kések is voltak megesküdni arra, amit mondtak és arra a kérdésre, hogy miképp esküdhethének meg, mikor jelen nem voltak, azt felelték, ami igaz, arra meg lehet esküdni, már pedig ez igaz, mert ezt tudja az egész falu.

Ime, lélektani kulcsa az eskütársak közporkori intézményének.

De nemcsak ilyen suggestio alatt álló

gazdasági existenciája magasabb szociális rétegébe emelkedjék fel? Obstruált-e az ellenzék a birtokminimum érdekében? Követelte-e az obstrukció fegyverével, hogy a szántóvetőnek ne csak az aratás és cséplés idején legyen keresete, hanem járjon a hitbizomány és latifundium élvezete az iparfejlesztés kötelezettségével, amely télen-nyáron állandó bérkeresetet biztosítana a szegény embernek?

Esztfendők hosszú során át ebben a parlamentben s elődjeiben senki sem törődött a nép érdekeivel, sem kormány, sem ellenzék. Nemzeti vívmányocskákat sürgették, mialatt a nép milliói egyre mélyebben sülyedtek a nyomor fertőjébe s az egyetemes elégedetlenség a szociális forradalom hangulatát szervezte meg a tömegekben. Most egyszerre valamennyien beleszerettek a népbe. Utolsó tromfult ezt veszik kezükbe, hogy aztán mihelyt kihívták és ütötték vele, ismét visszajejtsék a sárba s kezükről lemosván a demokráciával való érintkezés nyomait, parfümmel locsolják meg újra magukat a restaurált jó illatukkal ténjenek ismét vissza a hagyományos osztálypolitika szalonjaiba, amelyekben a nép csak mint canaille szerepel.

Kutyakomédia valósággal ez a taktiliai versengés a nép jogaiért. Kötve hiszünk mi annak a demokráciának, a mely tegnap még orrát fintorította a nép nevének pusztá hallatára s amely azért találta fel a nemzeti jelszavakat hajhászó politikát, hogy a törvényhozás figyelmét a nép érdekeiről s jogairól leterelje. És igazva van Vázsonyinak abban, hogy a néptömegek hideg közömbösséggel nézik ezt a pártpolitikai tusakodást. Az igazi nép nincs a parlamentben s a parlament egyetlen szállal sem fűződik az igazi nép lelkéhez. Megvédéné ez a nép az obstrukciót, ha vala-

ha bármilyen hasznát látta volna. De csak osztályparlamentet látott mindig maga előtt, amely a nép bajait fel sem akarta ismerni, nem hogy orvoslásukra törekedett volna. És tudja jól a nép, hogy nem a szólásszabadság feroz veszélyben, hanem csak az a politikai stíl, amely üres és értéktelen dolgokkal herdáltatja el a törvényhozás munkacerejét és idejét. Ha megnyitnák az alkotmányos jogok sormpóit a népnek s a ma kitagadott milliók akarata adna tartalmat a parlament politikai törekvéseinek, akkor a leggőgösebb hatalom sem merne az ilyen népképviselőt jogához hozzányulni. Viszont az a körülmény, hogy husz képviselő csinálhasson-e technikai obstrukciót vagy ötven, egészen közömbös az igazi népre nézve, amely azt látja, hogy e nemzetet ő alkotja, vérvél és pénzádjával ezt az országot ő tartja fenn és ennyi áldozat fejében még annyi politikai hatalmat sem kap, hogy az államügyek vezetésére alkotmányos befolyást gyakorolhasson. Még az a rozzant Ausztria is, ez a nyomorult államtetem, a melynek minden porcikája tele van reakcióval, demokratikusabb a magát szabadelvűnek nevező Magyarországnál. Az ötforintos választói cenzus mellé megalkotta már évek előtt az általános választói jog kuriáját s e révén bevitte a népies elemet és ez elemmel tetemes erejét törvényhozásába. Magyarország a legnyomorultabb s legelmaradottabb állam a világon a politikai jogok demokratizálásának terén. Innét van az, hogy a parlament pártpolitikai tülekedéseinek viharzására a nép ügyet sem vet s merő hatalmi vetélkedésnek, hazug képmutatásnak s jelszavakkal folytatott vásári komédiának tudja és mondja az egész politikai közéletet.

Apropó komédia! A folyosón ma

vallomások hamisak, hanem a legtöbb másféle is. Az emberi észlelés ugyanis oly fogyatékos általában, különösen olyan esetekben, amelyek közlebről nem érdekelnek és amelyekről nem tudjuk, foglalkozunk-e kell-e még vele, minden ember figyelmét ugyanannál a dolognál más és más mozzanatok kapja meg, hogy suggestió híján csak a legkritikus esetekben lehet több teljesen egybehangzó és a valósággal egyező vallomást, kapni.

Ezt — a gyarlóságunk megdöbbentő bizonyítékát — dr. Stern W. horoszlói egyetemi professzor lélektani kísérletei szépen megvilágítják.

A kísérlet a lélektani szemináriumot látogató 24 egyetemi hallgatóval történt, kik ugyan eleve tudták, hogy a stilizált főtárgyalásokon tanuskodniuk kell majd, de csak a főtárgyaláson tudták meg, hogy mely dolog vagy tény fölül. Tehát művelt, ugyancsak eleve figyelmeztetett, a pontos észlelést tanított, nevelt, begyakorolt emberről volt szó.

Az első bizonyítandó dolog volt, hogy hány és minő ablaka, ajtaja van a tanteremnek, amelyben a szemináriumon kívüli előadásaik egy részét hallgatták. A kikérdésnél — mindenikhez ugyanazt a tíz kérdést intézték — figyelmeztettek minden egyes, hogy meg is kell esküdni vallomására, úgy, hogy amire határozatlan nem emlékszik, arra megtagadhatja a feleletet.

Igen sokan egyáltalán nem mertek válaszolni olyan kérdésre, hogy például hány ablaka van, milyen ajtózánya van annak a teremnek, amelyben a szeminárium volt. De a megadott válaszoknak is hamis volt a 19 százaléka. Volt olyan, ki a tíz kérdés közül hatra hamisan esküdt és a 24 ember közt mindössze hét

volt, ki hamis vallomást nem tett, de csak kevé volt, ki minden kérdésre helyesen válaszolt.

Ime, mennyire fogyatékos az emberi észlelés általánosságban, még olyan helyiség képe sem áll tisztában előtünk, amelyet mindennap látogatunk. Azaz dehorv is — nem jól mondtam. Nem azt kellett mondanom, hogy nem áll tisztán, hanem hogy hamisan áll előtünk.

A másik kísérlet a következő esemény igazolását célozta: Egy ur az előadás közben belép a szeminárium termébe, halkán néhány szót vált a professzorral, ez int a kezével a könyvespolc felé, az idegen odamegy, kikeres egy könyvet, lapoz benne, vagy öt perc múlva hangosan becsapja, a hóna alá vágja és távozik. Távozásakor a professzor utánaállítja, hogy várjon kint a szeminárium végéig.

A szemináriumokat hetenként szerdán tartják. A legközelebbi szerdán, tehát egy héttartották a főtárgyalást, mely hivatva lett volna az eseményt a tanuk vallomásával igazolni. Az eseményt hitelesség okáért a legnagyobb részleték a professzor előre leírta.

A vallomásokból teljes lehetetlen volt a valódi tényállást kideríteni. Egyetlen egy vallomás sem volt teljesen megfelelő, vagy a fele pedig határozatlan hamis — nem is volt a 24 vallomás közt két teljesen egybehangzó. A legtöbb hamis vallomást az eseménynek legkevésbé kidomborodó részleteire tették, ami azt mutatja, hogy a hézagos észlelés nem a hézagossá, hanem a hamis vallomások reprodukálódik. A hézagot az elme öntudatlan szövedékével hidalja át.

Megdöbbentő és megzavartató dolgok ezek.

Milyen gyarló ez a mi nagyváró elmeünk!

a Kossuth-nótát énekelte az ellenzék. S a leghangosabban dalolt e kórusban Rakovszky István. Apponyi mint demokrata vezér! És Rakovszky István mint Kossuth-imádó. Be kár, hogy Zimány Ignác már meghalt és Lepsényi Miklós már nincs a parlamentben. Milyen szépen szekundálhattak volna ezek az ultramontán Kossuth-gyalázók a Kossuth-nótázó Rakovszky Istvánnak.

O nép, ki közömbös szemmel nézed végig az osztályparlament bizarr alakoskodását és bölcs gyanakvással hártod el magadól új barátaid tolokodó udvarlását, ó nép, mennyire igazad van!

Léperső'-lépersre.

Budapest, november 17.

A mindentudó kisistenek ma reggel azt sottogták a folyosón:

— Keddig most nem lesz semmi!

De az ellenzék nem hitt a sottogásoknak, s aggódalmaskodva jegyezte meg, hogy méris csak lesz valami, mert a háznagy irodában nem lehet jegyet kapni, a karzatokon meg nem lehet embert látni. Legalább a második emeleten tízenegy órákor még alig volt valaki. Pedig a második emelet nem a későkelők karzata.

— Ugy látszik, az elnökség lefoglalt minden jegyet!

S az összes ellenzéki pártok aggodva figyeltek, vagy ahogy ők mondják, résen voltak. Ujra meg újra lelkeire kötötték minden szenvedélyes közbeszólónak és professzionátus padverőnek, hogy türtőztessék hajlandóságait és senki se adjon rá okot, hogy a miniszterelnök a jogosság látszatával vegye fel az erőszakot.

És Pocsy Miklós mély meggyőződéssel monologizált:

— Az őli meg Tiszát, a csönd.

Napok óta tart már ez a drosszura, hogy a láрма apostolaliból a csönd fanatikusait gyurják. Napok óta jön az ellenzék azzal a fültett szándékkal, hogy nem hagyja magát kívenni a flegmájából, s olyan félelmes esőndben fogja hallgatni Tiszát, hogy alkalmá se lesz technikai obstrukciót vagy éppen botránys viselkedést emlegetni. Néma verebéként gubbaszkodnak a helyükön és aztán — az ezermester Tisza csak egy-két szót dob közéjük, s a verebékől vérebek lesznek. Férük se állja meg, hogy öt percnél tovább hallgasson.

Gyönyörűen meg lehetett ezt ma figyelni.

Részben a napirend előtt, részben a házszabályok címén sorra szólaltak föl elég csöndes ellenzéki szónokok, mint Kossuth Ferenc, Holló Lajos, gróf Zichy Aladár és Hoch János. Ugynevezett pártnyilatkozatokat tettek, hangsúlyozván, hogy megakadva teszik Apponyi álláspontját és a törvénytelenül keresztülhajtott házszabályokat ők sem fogják magukra nézve érvényeseknek elismerni. Az ellenzéki pártok helyeselni is alig mertek, annivra óvakodtak minden lármásabb fellépéstől. Hiszen már lélegzeni is alig mertek. S mikor a szónokok közül a legcsöndesebb, a legzselidebb, a legeurópaibb beszélt, Kossuth Ferenc, s mikor még ő is a kérés zordinóját tette hangjára — akkor félkelt Tisza István és azon kezdte megjegyzéseit, hogy nem szívesen segítkezik a „technikai obstrukció”-ban.

— Hát ez is technikai obstrukció?

— Már Kossuth is obstruál!

A verebék tehát már mozgolódni kezdtek. Megindult köztük a madárforradalom. De Tisza István úgy tett, mintha észre sem venné, s valahányszor egy-egy hang balról megakasztotta, mindíg elilről kezdte, hogy nem szívesen segítkezik a technikai obstrukcióban. Legalább tízszer emlegette ezt a kifejezést, míg végre csakugyan dülbe gurult a sok hallgatásra kárhözvitt közbeszóló s egész tisztességesen skandalizált.

Apponyi elkezdte csóválta a fejét, Rakovszky pedig indulatosan szólta hátra:

— Egyen ne usorjatok be neki!

A tábornak eszébe jutott, hogy mit ver-

tek a fejébe s Pozsgay megint mély meggyőző-
dással szólt:

— Az öli meg Tiszát, a csönd.

A miniszterelnök, mint az állatszédítő,
még csinált néhány próbát, ingerelte őket a
„technikai obstrukció”, „szabálytalan eszme-
csere”, „időlopás” stb. kifejezésekkel s mikor
a kísérlet meggyőzte, hogy a drasztura tökéle-
tes, akkor a legnagyobb csöndben és figyelem
közepette olyan hatalmas korteszószókat mon-
dott, aminőt miniszterelnöki székéből felszárad
óta nem mondtak. Formára és hatásra kortes-
beszéd volt ez, de tartalmára új, meggyőző,
szinte megdöbbentő. Mikor a bejelentett akció
védelmében ismét hangsúlyozta, hogy a for-
mát bármely pillanatban kész lesz feláldozni
a lényegnek, frenetikus taps fogadta azt az ar-
gumentumát, hogy ez a nemzet belepusztult
volna, ha az obstrukció által főlédített ex-ler
idejében a kormány nem áldozta volna fel a
formát a lényegnek! És újból kitört az ujjon-
gás, mikor az ellenzéki pártok fogadalmának
nekiszegte azt a faktumot, hogy idegen or-
szágokban az ellenzéki politikusokban is volt
annyi alkotmányos érzék, hogy meghajoljanak
a nemzet akaratára előtt, a nemzetben pedig volt
elegendő erkölcsi erő, hogy a meghajolni nem
akarókat ösztörje.

Egyik taperskón a másikat kergette. A
hatalmas többségnek lángolt az arca, fölemlé-
kedett és úgy tapsolt a fanatikus vezérnek.
— A lenyűgözött vadak megint morogtak:
— Mindig tör... mindent össze akar
törni...

A miniszterelnök erősen hűveihez for-
dult és cimit hangon, izgatva és izgatottan
kiáltotta:

— Minden a nemzettől függ, mely most
fogja kiállni a nagy próbát. En nem hiszem,
hogy ne kívánná ez a parlamentet kivezetni
a rohadás időszakából az élet, a munka felé.
En azt hiszem, hogy örködni fog a nemzet
fölött az isteni gondviselés...

Vázsonyi Vilmos itt közbekiáltott:
— Hát az isteni gondviselés is tagja a
szabadalvópártnak?

Az ellenzék úgy kapott ezen a hatásos
közbeszóláson, mint a megváltáson. Most már
a lelki szabadságulási gyönyörével és mohóságá-
val próbálták a miniszterelnök beszédét za-
varni, lerontani.

Tisza félválról jegyezte meg:
— Bár itt volna a karzatokon az egész
magyar nemzet és látná az önk viselkedését!
Gyönyörön tromfoltak vissza:

— Még nincsenek államosított karzatok!
— Be se eresztik a népet a karzatokra!
— A törvényhozásba ereszték be a nem-
zetet, ne a karzatokra!

— Ne színeskedjék! — kiáltotta a szin-
műről Rátky Lázló.

A miniszterelnök mellén keresztbefont
karokkal nézte a kavardás nagy jelenetét,
egy pillanattal vetett a karzatra, ahol felesége
már az ülés kezdete óta figyelte az eseménye-
ket, aztán hitelt, elragadtatással, szenvedély-
vel szólt:

— Ha Isten ezt a nemzetet elveszejteni
nem akarja, a győzelem csak a miénk lehet!

Ovációkban és a többség nem igen tudja
már magát tulleitálni. Elment a multban
odáig, hogy színházi terminológia szerint a
vastapsot, sőt egész jelenetek megismétlését is
meghangoztatta. De amit ez a többség Tisza
mai beszéde után produkált, olyan még nem
volt, talán nem is lesz. Egy hosszú szünetet
végigtapsolt, végigjelzett. Mikor az elnök a
szünetet elrendelte és a miniszterelnök kifelé
sietett a folyosóra, az erőz párt felállott, sor-
falat csinált és úgy tüntetett vezére mellett.
Aztán szédítő gyors áradatban vonult utána
a folyosón s ott tovább éljenzett és tapsolt. Úgy
festett, mintha ennek a tapsnak soha, de soha
sema szakadna vége...

Két csillag közé illik ez a kis intermezzo.
A többség ovációjától volt hangos a fo-
lyosó. Elhangzott a tüntetés zaja az utcára, a
Dunára, talán Budára is. A karzatról jjeiden
futottak le a helygylek s úgy lesték, hogy milyen
csoda esett. Tisza el akart vonulni, talán fá-
radt is volt egy kicsit, de fanatizált hűvei körül-

fozták s már a karzatról lelátogató idegenek is
éljenztek.

A folyosó másik végén tanácstalannul
nézte a jelenetet az ellenzék.

Valamint mégis csak illenék tenni az
ilyen ováció ellen! Ezt érezte az ellenzék. S
egy hang már el is kiáltotta magát:

— Abeg Tisza!

Ez nem használt. Egy, két, sőt husz abeg
kiáltás úgy veszett el az ováció hatalmas orkán-
jában, mint egy madárfüttty az ézzenzében.
Más mentő ideát kellett találni. És találtak is.
A függetlenségi párt tagjai egyszerre, adott
jelre rákezdtek a Kossuth-nótára és fenségesen,
mindent magával ragadva hőmpölyögtek el a
folyosó levegőjében a nótá hangjai. Apponyi
felvetette fejét és más folyosósrésre sietett.
Rakovszky és Ernzt Sándor, a pap, kezüket
a magasban lógatva izegettek az éneklők közé
és már messziről dalolták ok is:

„Ha még egyszer azt üzeni,
Mindnyájunknak el kell menni!
Éljen a magyar szabadság...”

A meglepetés megállította az embereket.
Az éneklő tábor pedig kétszer-háromszor is
megismételte a nótát és akkor már átvette a
vezérséget Rakovszky, aki lázasan, kigyult
arcral, szinte már rokedten énekelte, hogy mit
izent Kossuth.

Trubinyi János a fejét ósvalta.
— Vége a világnak. Ha már Rakovszky
a Kossuth-nótát dalolja...

Képviselek, újságírók, gyorsírók, látó-
gató vendégek egy csoportba verődve nézték a
szokatlan jelenetet. S ugyanakkor egy külön
folyosórészben egyedül, magára hagyva sé-
tált Kossuth Ferenc, hallotta a nótát és törülte
a szemét...

Ugy volt, hogy az ujra megnyitott ülésbe
is a Kossuth-nótával vonulnak be. Ha a többség
benn is tovább ünnepelne a miniszterelnököt,
a kisebbség a Kossuth-nótával fog az ünneplésre
felelni. De mindakét tüntetés elmaradt.

Ellenben következett — Vázsonyi Vil-
mos beszéde.

Soha szebb, tartalmasabb, komolyabb és
erősebb beszéd nem pusztult el olyan gyaláza-
tosan, mint a demokraták szenális vezérének
ez a mai beszéde. Ha egy szegény embert valaha
az a szerenese érte, hogy Rothschild megjün-
dékkozza egy milliós utalvánnyal, de abban a
pillanatban, mikor Rothschild már aláírta a né-
vét, ráborulna a tintatartó s előntén fekete le-
vével a drága ajándékot: — az a szegény em-
ber érezze olyan kínzó fájdalmat, mint ennek
a parlamentnek jobb elemei, akik az eszme-
szegénység hatványára emelt Saharaja után
megpihenhettek volna Vázsonyi Vilmos eszmék
magjaival és ötletek virágaival beültetett föld-
jén, hallgathattak volna végre olyan beszédet,
melyben a szociális lelkiismeret szólal meg,
s gazdag termést kínál a nemzet összes polgá-
rainak — és ezt a beszédet előntötte a Háznak
tulfejlesztett idegességéből támadt kavardás és
érzékenység. Mikor a gazdag beszédnek leg-
szebb részei következtek, feltűnő sietséggel
özönlött be a folyosókról a szabadalvópárt, lát-
ható volt, hogy a miniszterelnök valami papí-
rosdarabkát juttat a elnökhöz, a kisebbséget
elfogta a láz, hogy okvetellenül történni fog
valami s akkor már beszélhetett Vázsonyi.

Akkor Lengyel Zoltán beszélt volna.
(Hát hiszen történt is valami. Az a papi-
rosdarab indítvány volt és a parallel ülések
behozatalát célozza már holnapról kezdve. De
ez csak később derült ki.)

Addig még sokat beszélt és sokat mon-
dott Vázsonyi.
Csak egy pár gyönyörű részletet köitünk
itt bekrétába.
— A miniszterelnök a fiatal sebészek
betegségében, a furor operativusban szenved.
A legkisebb pörösenést is késsel akarja operálni.
Ahol egy hideg borogatás is elég volna, ő kése-
ket és szekeréket használ. S akkora ez a furor,
hogy az időt is megrendeli a kalendáriumtól s
ha az idő nem akar pontosan szülni, az időt is
megoperálja.

— Tiszának Khuen a sugalmazója. Khuené
volt az ájtatos idea, de mint Mózes — aki da-
dogó volt — maga mellé vette Áront — aki

egy ülésben háromszor is tudott beszélni, —
ugy vette maga mellé Khuen Tiszát, S az ana-
logia annál találhatóbb, mert Mózes itt is megígér-
te már hűveinek, hogy száraz lábbal fogják át-
kelni a választások Vöröstengerén.

— Követni kell az idegen nemzeteket
szabadsági intézményekben. De mi? Mi angol-
ok vagyunk a klotírben, franciák vagyunk a
mindenható prefet-rendszerben, németek va-
gyunk a rendőrállam fejlesztésében, olaszok va-
gyunk a helyi korrupció védelmében.

Ezek a mondások úgy hatottak hogy
még Apponyi is folyton tapsolt.

Aztán következett a parvenük dicsérete.
— Bánffy Dezső kitapasztalhatta, hogy mit
ér, ha a parvenükkel kezét fog. Ő két kézzel
szórta nekik a kitiüntéseket, a rendjeleket, a
nemességeket. De aztán egyetlenegy sem kö-
vette őt a számkivetésbe, mert ezek a Mikos
Kelemenek a tenger mormolásait nem egyedül
hanem csoportosan szeretik hallgatni.

— Tamasz-ókot várni a parvenükben?
A parazita folyosódr még egyetlen tölvet sem
akadályozott meg a ledőlésben.

— Ezek a parvenük, akik polgártestvé-
reikkel egyidőben keltek fel a deresről, hülle-
nek őseikhez és árulók testvéreiknek. A demok-
ráciát visszalökik, az arisztokráciát csuffá te-
szik. Az ez osztály a Riviera-osztály, mely örök
napfényben jár, míg mi nyomorban dolgozunk.

Színes, élmés, hatásos ötletek voltak ezek
s még a csuf igazságtalanságban sem veszték el. De
amit a nép jogairól, az odakiinn klotír alá fo-
gott milliókról, a szabadág intézményes bizto-
sítókairól mondott s ami beszédének legértéke-
sebb része volt, azt igen elfojtotta az általá-
nos igazságtalanság. Már akkor mindenki a készülő
eseményt leste.

Az is megjött.

Es kitiünt, hogy nagyobb volt az igazott-
ság, melyvel várták, mint az igazságtalanság,
melyvel fogadták. Az elnök bejelentette, hogy in-
dítványt nyújtottak be hozzá, melynek értelmé-
ben holnapról kezdve naponta két ülés legyen
és pedig délelőtt tíz órától délután kettőig,
aztán délután négy órától este kilencig. Ezt az
indítványt a holnapi ülés végén vita nélkül,
egyszerű szavazással kell ellenténi.

Polónyi és Apponyi immel-ámmal pró-
bálták úgy forgatni a dolgot, hogy ez az indít-
vány más elbánás alá esik, mint az ülés egy-
szerű meghosszabbítására vonatkozó indítvá-
nyok. De az elnök és Tisza István egyszerűen
bizonyították, hogy ebben a kérdésben a kép-
viselőház már döntött s tavaly már tartották
is ilyenformán párluzamos üléseket.

A miniszterelnök tehát a mai napon
megint olyan lépést tett előre, céljai felé, hogy
formai szempontból kifogásolni nem lehet. Az
ellenzék megint nem jutott abba a helyzetbe,
hogy felháborodjék. Türeme kellett és hallgatni.

Tisza pedig halad előre lépésről-lépésre...

A képviselőház ülése november 17-én.

— Kezdeté délelőtt tíz órakor. —

Feilitzsch Arthur báró elnök: Megnyitja az
ülést. Riteltesítik a mult ülés jegyzőkönyvét.

(Házaszály-vita.)

Holló Lajos: A házaszályokhoz kér szót.
A Daniel-féle határozati javaslat nem tárgyalható,
mivel az a miniszterelnök indítványát el nem intéz-
ték. A miniszterelnök azt mondta, hogy a formát
fel lehet áldozni a lényegért. E merész kijelentését
az ellenzék szármalomal fogadja. Bizik az elnökhöz,
hogy az elnöki szék tekintélyét meg fogják vé-
deni és nem nyújtanak segédkezet egy esetleges orv-
támadás-hoz.

Báró Feilitzsch Arthur: Téved Holló abban,
hogy Daniel határozati javaslatát nem a házaszály-
oknak megfelelően terjesztették be. Holló mai kér-
desét, vajjon hozzá lehet-e szólni majd a Daniel-
féle határozati javaslat, nevétségnek tartja. Ez a
határozati javaslat épp oly elbánásban fog részülni,
mint bármely képviselő.

Hock János: A házaszályok megsértését
látja abban, hogy a miniszterelnök indítványát és a
Daniel-féle határozati javaslatot egyszerre tárgyal-
ják. Apponyi kijelentette, hogy az erőszak utján létre-
jött házaszályoknak engedelmkedni nem fog. Azok
a férfiak, akik ide bekerülnek az új választás után
tudni fogják kötelességüket és követik majd Apponyi
példáját.

Kossuth Ferenc: A Daniel-féle határozati
javaslat belötközik a házaszályokba. Csatlakozik az

előtte kifejtett érvekhez. A miniszterelnököt kéri, hogy nem győződjék-e meg arról, hogy annak, amit elerü akar, annak épp az ellenkezőjét éri el. Párólya Apponyi véleményét, hogy nem szabad engedelmességet és erőszakosan létrejött házszabályoknak. (Éljenezés és taps a szélsőbaloldalon.) Szólt nem az igazol, hanem a teljes tárgyalgóság hangján szól. Tiszta nagy tehetőség tekintetben bele mélyen a mostani helyzetbe. A megfontoltság jeleit nem látja a kormány mostani fellépésében, hogy ilyenkor, amikor beköszörök idők voltak. — még a sereimes olasz provizoriumot is átengedték. — így felkavarja a szenvedélyeket. (Éljenezés és taps a szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István: Nem volt szándéka ebben, a technikai obstrukciónak minden lényeges kérdésével bír (Folyton tartó nagy zaj balfelől. Igaz! Ugy van! jobbfelől. Elnök csemet.) eszmecsereben résztvenni... (Élénk ellentmondások a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök (csemet): Méltóztassanak a házszabályokat megtartani és a szónokot csendben meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!)

Rákosi Viktor: Tartsuk meg a házszabályokat! Ez helyes!

Gróf Tisza István: ... mert technikai obstrukció az, amikor a házszabályokhoz való felszólalások formájában ellopják a Háznak idejét. (Élénk ellentmondások balfelől. Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Elnök csemet.)

Nessi Pál: Kossuth csak nem lopja az időt! (Zaj jobbfelől.)

Rákosi Viktor: Önök ellopják a törvényt és a házszabályokat. (Zaj.)

Gabányi Miklós: Lopja maga az időt!

Nessi Pál: Utasítsa rendre az elnök a miniszterelnököt. (Nagy zaj.)

Elnök: Ne méltóztassanak az elnök jogkörébe avatkozni! (Szünni nem akaró zaj.)

Kubik Béla: Persze, odaátról vezetik, nem szól egy szót sem!

Elnök: Kubik Béla képviselő urat rendre utasítom. (Helyeslés jobbfelől.)

Lengyel Zoltán: Ez könnyű dolog. (Nagy zaj.)

Elnök: Lengyel Zoltán képviselő urat rendre utasítom. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hock János: Háiba provokál a miniszterelnök, nem megyünk bele a technikai obstrukcióba! (Zaj.)

Gróf Tisza István: Amiben az ember benne van, abba nem lehet beleszalni! (Ugy van! jobbfelől. Nagy zaj és mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Rákosi Viktor: Halljuk a főrendezőt!

Kecskeméthy Ferenc: Ugyan, hiszen vagy házatlanok beszélni már! (Derültség a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Gróf Tisza István: Nem akarta a technikai obstrukciót segíteni a Kossuth iránti tiszteletből szóló föl Kossuth hangszólója, hogy belső időkben hozta elő a házszabályindítványt. Ez a legzáróbb érvet szolgálta és a legkétségvetlenebbül ítélte el azokat, akik egy minden harci célnak nélkül hozott házszabályvizsgálaton még a gondolatát is a limine a legmesszebbmenő obstrukció álláspontjára helyezkednek. (Ugy van! jobbfelől. Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.) Kossuth igen sajtóságos elméletet fejtett, amidőn azt mondja, hogy a többség jogát elismeri a törvényalkotás terén mindenütt, de nem ismeri el a házszabályok kérdésében, mert a házszabályok a kisebbség érdekében alkotva, első sorban a kisebbségtől kell megvédeni, hogy meg van-e ezzel elégedve? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Mert a kisebbség védelmére vannak.) A házszabályok a nemzet érdekében, a nemzet védelmére alkotottak, azért, hogy a nemzet a maga érdekében egy akcióképes politika útján elérhesse. (Élénk helyeslés jobbfelől. Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Azért kell tehát megromlani? (Nagy zaj.)

Gróf Tisza István: Akkor érdemelné meg a megtámadtatást. (Zaj. Elnök csemet.) a kritikát, ha a reform, amely ezeme előtt lebeg, ezen a téren valami tekintetben korlátozásokat tartalmazna. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ezt a kelléket a házszabályoknak elismeri, respektálja és nem indítványozza a végleges házszabályjavaslatban olyat, ami a szóla-szabadságot a napirendre kerülő nagy kérdések érdemleges vitájánál bármilyen tekintetben is korlátozná. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ezzel aztán ki van merítve mindaz, ami a kisebbség jogos érdeke. (Helyeslés jobbfelől. Mozgás a baloldalon.) Ezután csak a nemzet nagy érdekét kell nézni, hogy a képviselőház működésük és ne lehessen egy esetleg idegen érdek szolgálatában álló kis töredéknek... (Nagy zaj balról. Felkiáltások: Önk választanak idegen pénzen!)

Kubinyi Géza: Francia pénzen sem lehet politikát csinálni, t. Ugronpárt! (Nagy zaj és felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Vízet neki!)

Pozsgay Miklós: A Hohenlohe herceg pénzt kinek érdekében adták?

Elnök: Kérem Pozsgay Miklós képviselő

urat, méltóztassék a szónokot csendben meghallgatni.

Gróf Tisza István: ... az ex-lex összes anyagi és erkölcsi eszavait rázandítani a nemzetre. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Az ellenzék egyre emlegeti a formahibák komolyságát. Nem vonja kétségbe, hogy ezek komoly dolgok és a formákat megsérteni minden szükség nélkül nagy hiba.

Rakovszky István: Sommi körülmények közt sem szabad a formákat megsérteni: (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) A gyilkos is csak akkor gyilkol amikor szükség van rá! (Nagy zaj.)

Kubinyi Géza: Visszaélnék a formákkal. (Mozgás a baloldalon.)

Rákosi Viktor: Alkotmányjogi kérdésekben a forma a lényeg, — mondta Deák Ferenc.

Gróf Tisza István: Szegény Deák Ferenc, mi mindent nem adnak szájába. (Derültség jobbfelől.)

Rákosi Viktor: Bizony szegény, mert ilyen utódi vannak.

Ballagi Géza: Rákosi védi Deák Ferencet?

Elnök (ismételten csemet): Csendet kérek! Kérem a t. képviselő urakat, sziveskedjenek helyükre menni! (Felkiáltások: Helyre! Helyre! — Nagy zaj. Elnök csemet.)

Lengyel Zoltán: Helyre Kati!

Elnök: Kérem Lengyel Zoltán t. képviselő urat, ne méltóztassék elfelejteni, hogy Magyarország képviselőházában van.

Gróf Tisza István: Majdnem kerek eszelen-dön keresztül volt az ország ex-lex állapotban. Mi történt volna akkor, ha nem mellekes formákat, de az ország kardinális, nagy közjogi alaptörvényeinek sarkalatos alapelveit nem sértenie volna meg a kormány napról-napra és óráról-órára? (Ugy van! a jobboldalon.) Meg kellett sértenie azokat mert abba a kényszerhelyzetbe juttatták, hogy vagy megdől volna az országban minden... (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj balfelől.)

Polczner Jenő: A katonai javaslatokat ki hozta ide? (Folytonos zaj.)

Gróf Tisza István: ... vagy pedig vállalni kellett a kormánynak a leglényegesebb törvénynek megsértéséért a felelősséget.

Báró Kaas Ivor: Miért vállalkozott rá? (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Vízet!)

Gróf Tisza István: Vállalta a Széll-, vállalta a Khuen-kormány és vállalta a mai kormány is, mert nem lett volna hazafiak, ha nem vállalkáz. Ez a vállalkozás komoly dolog messzemenő következményekkel jár a népet lelkületének megromlásában. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) mert kiél annak lelkületéből a törvény tekintélybe vetett hitét. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Kubinyi Géza: Apponyi is vállalta az elnökséget. (Nagy zaj balfelől.)

Zhoray Miklós: Üres forma. (Nagy zaj jobbfelől.)

Gabányi Miklós: Vízet az öregnek! (Nagy zaj.)

Elnök: Gabányi képviselő urat ezen illetlen magaviseletéért rendre utasítom. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj balfelől.)

Lengyel Zoltán (közbeszóll): Igaza van neki! (Nagy zaj.)

Elnök: Lengyel Zoltánt másodsor utasítom rendre és figyelemzetem, hogy kénytelen lesznek elene a 255. szakasz rendelkezéseit alkalmazni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Okolicsányi László: Tessék a költségvetést tárgyalni, akkor nem lesz ex-lex. (Nagy zaj.)

Gróf Tisza István: Ha a közt kell választania, hogy megsértse-e a házszabályoknak mellekes dispoziációját (Nagy zaj és mozgás balfelől.) vagy tartsa, hogy jövőre is meg kelljen sérteni az ország sarkalatos törvényeit, habozás nélkül a házszabályokat választja. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Megsérti mind a kettőt! (Nagy zaj.)

Ballagi Géza: Erre nincs kadencia.

Pap Zoltán: Tessék magyar politikát csinálni, akkor nem kell így beszélni. (Nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Gróf Tisza István: Nagyon óhajtottá volna, ha törekvésben (Zaj balfelől.) támogatott volna pártkülönbség nélkül. De ez nem tőle függött és ez a feladat, hogy a parlament rendjét és méltóságát a szállasszabadság minden serehme nélkül biztosítsa. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) ma már, mint annyiszor nagy feladatok a nemzet történetében, egyedül és kizárólag a szabadelvű pártokra nehezedett. (Élénk helyeslés. Tetszés jobbfelől.) De ez csak fokozhatja azt a fennias elhatározást lelkünkben, hogy azt a nagy szolgálatot, amelyet a nemzet elvár a Háztól, a Háznak a többsége teljesítse.

Ne higgye senki, hogy csak egyhangulag lehet házszabályokat módosítani. Más nemzeteknél igen erős küzdelmek után (Egy hang a szélsőbaloldalon: De törvényes uton!) módosították a házszabályokat és azok átmentek az életbe, mert az illető nemzetek ellenzéki politikusaiban is volt elég alkotmányos érdek arra, hogy meghajoljanak a nemzeti akarat előtt. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) a nemzeti akaratban pedig volt elég belső erkölcsi erő, hogy azokat

aluk meghajolni nem akartak, összetörték. (Zajos helyeslés, éljenezés és taps a jobboldalon.)

Rakovszky István: Minden beszédében valamit összetört. (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Gróf Tisza István: A magyar nemzet nagy-erőpróba előtt áll. Most fog eldőlni, hogy van-e benne elég politikai érettség elég igazi ragaszkodás szabad intézményeihez. Ez a nemzetfő függ, mert a nemzet döntése fogja megadni a szankciót. (Élénk helyeslés jobbról és a középben. Felkiáltások balfelől: Tiszta választás! Én bízom a nemzet jó géniuszában...)

Rákosi Viktor: A pártkassza! (Folyton tartó nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István: Csak azt sajnálja, hogy nem ül föl az egész magyar nemzet a karzatra, hogy szemlélő-szembe lássa az ellenzék magviseletét. (Hosszantartó zajos helyeslés és taps a jobboldalon.)

Kubinyi Géza: Hagy látnák a gyerekköcsket! (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Eitner Zeigmond közbeszóll.)

Elnök (csemet): Eitnert rendre utasítja. (Zaj.)

Rákosi Viktor: Ide erőszakkal be a nemzetet a szavazati jog kiterjesztésével és ne a karzatra!

Gróf Tisza István: Aki itt szemlélő-szembe látja ezeket a jeleneteket, azaz semmiféle frazeológiai elhitetnél többet nem fogják, hogy ellenzék itt a nemzet nagy jogait és szabadságát képviseli. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) Minden nap, amellyel tovább tart ez a küzdelem, újabb és újabb érv a szabadelvű párt mellett.

Rátay László: Védjék meg a nemzet méltóságát.

Gróf Tisza István: Legborzasztóbb szegény, amely ezt a nemzetet érthetné, az volna, ha most, midőn meg van a magyar nemzeti fejlődésnek minden előfeltétele, ha most... (Nagy zaj és ellentmondás a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől. Elnök csemet.)

Pap Zoltán: Annak nagydálya van az egész Tisza István. (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Elnök többször csemet.)

Gróf Tisza István: ... ebben a nemzetben, mely maorknyi ereje dacára, oly hatalmas ellenzékkel szemben meg tudta magát és intézményeit védeni. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) annyi erkölcsi erő, annyi bátorság nem lenne. (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől. Elnök csemet.) hogy érdemük szerint bánjék el azokkal, akik a szabad intézményeknek aláadására, megromlására törnek. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) akik ki akarják bűni ebből a nemzetből... (Folytonos zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Ez ellen, a szegény ellen, a veszedelmek ellen küzd minden porciájának teljes erejével; (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.) és ebben a küzdelemben, ha az Ur-isten ezt nemzetet elveszteni nem akarja csak az övek lehet a diadal. (A jobboldalon és a középben a képviselők mind fellépnak. Hosszantartó szünni nem akaró zajos helyeslés, éljenezés és taps a jobboldalon és a középben. Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Öt percet felüggeszti az ülést.

(A szünet után)

Kossuth Ferenc: Félreértett szavait igazítja helyre. Az obstrukciónak köszönhetjük azt, hogy az adóhátraélek nem akadályozza a választói jog gyakorlásának, s a kuriai bíráskodást, az inkompatibilitást és az 1899. XXX. t. cikkét, mostanában pedig az elért katonai vívmányokat is az obstrukciónak lehet köszönni. Látja, hogy szava libaból, csak azt kívánja, hogy a magyarok Istene védelmezze meg az országot az elkövetkezendő nehéz időkben. (Zajos éljenezés a szélsőbaloldalon.)

Tisza István gróf: A kuriai bíráskodásról szóló javaslatnak az obstrukciónak semmi köze sem volt. (Élénk ellentmondások a bal- és szélsőbaloldalon.) mert a kuriai bíráskodásról szóló javaslat először 1894-ben terjesztett be. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások jobbfelől: Halljuk! Mi is meghallgattuk önököt!)

Egy hang a szélsőbaloldalon: Leszavazta a kormányt! (Ellentmondások jobbfelől.)

Gróf Tisza István: Nem! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Visszavonta Bánffy Desző! Nem is vonja vissza Bánffy Desző, hanem egy szerintem nagyon lelkismeretlen trick-jével. (Mozgás balfelől.) Ugy rendezte be a Ház ökonomiáját, hogy a főrendiház nem tárgyalhatta a javaslatot. (Ugy van! jobbfelől. Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Megmondta szóló Bánffy Deszőnek, hogy őriási hiba volt, de míg az 1896-iki választások után a kuriai bíráskodás elcsúszandó égető szükségét képezte, tehát obstrukció nélkül is magában a szabadelvű pártban megvolt az a szándék és törekvés, hogy ez a törvény létrejöhessen. Egyébként csak azt jegyzi meg, hogy a végleges házszabályreform a hosszú tartós küzdelem a katonai kérdések körül megengedte volna a multban, meg fogja engedni a

Gróf Zichy Aladár: A házszabályokhoz kér szót. A házszabály a Daniel-féle határozati javaslattal máris súlyosan meg van sérve. Az előtte felszólalt képviselők nyilatkozataihoz csak azt teszi hozzá, hogy bármily törpe kisebbség fusson is ide

a Házba, az erőszakkal keresztülhajtott házszabályokat el nem ismeri.

Rónay János: Személyes kérdésben kér szót. Kijelenti, hogy a szabadelvű párt egy tagja sem áll presszió alatt, hanem azért támogatja a miniszterelnököt, mert veszedelmesnek tartja a folytonos obstrukciót.

(A házszabályrevízió)

Vázsonyi Vilmos: A miniszterelnök valóságos furor operatívusban szenved, mint a fiatal sorbészek és ha egy kis pörösened lát mindjárt vágni és operálni akar. E mellett magyar narkozist akar alkalmazni s ahelyett, hogy kloformmal altatná el a beteget, pofonítja. (Derű tés.) Az ugrai levél óta folytonos véres csorverésekkel vagdossa az ellenzéket. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök annyira operálási dühben szenved, hogy az időt pontos kalendáriumra rendeli ki s ha az nem akar mulni, akkor azt is megoperálja. (Tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) Rémes álmot lát és keresi, hogy ki szuggerálta ezt az álmot. Ez a szuggeráció nem származhatik másról, mint attól az államférfitől, aki nem ugyan Angliában, de Horvátországban kezdte meg a klotúr behozatalával a karrierjét. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Hódervály most Tiszával valóságos frigyben él és szuggerálja politikája végrehajtására. A Szentirás szerint Mózes dadogó ember volt és az Úr melléje adta Aront, hogy bevezesse híveit az ígért földre. Khuen-Hédervály mellett is itt van Tisza, az Aron, aki jó beszédű fiatal ember és egy úlése tud három beszédet is mondani. (Tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) Felkiáltások: Tisza Aron.

Zboray Miklós: A biztos választások földjére.
Rákosi Viktor: Az „igéreték” földjére. (Derű tés.)

Vázsonyi Vilmos: Fejtegeti, hogy mennyi haszna volt az eddigi obstrukciónak. Polemicizál a miniszterelnökkel, aki azt mondta, hogy a kisebbség elnyomja a többséget és bizonyítja, hogy a többség éppen fordítva áll, mert hisz éppen az a dol, hogy a többségnek van korlátlan hatalma és ha mi korlátozzuk a király hatalmát, akkor a jobboldal azt gondolja, hogy csak az övét nem korlátozhatjuk. (Zajos taps és tetszés a baloldalon.) A többségnek minálunk semmiféle formális korlátja nincs. Csak a magyar parlament az, amely még a házszabályrevízióknak kérdését sem köötte kétharmad többséghez, ahol egyszerűen ki lehet szorítani egy egyszerű többséget, amely önmagában egy szóval is elhatározhatja a házszabályok revízióját. Ebben az országban tehát beszélni a többség elnyomásáról, a kisebbség hallatlan visszaéléseiről, ez lehet világi felhőkbe burkolt élet de ez nem a tényleges élet, ez nem a valóságos viszonyoknak megfelelő állítás. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Azt mondja a miniszterelnök mindennap, hogy önkéi az a nagy hivatás jutott, hogy megvédelmezze a nemzeti akaratot, másodsor, hogy megvédelmezze a parlamenti élet tisztaságát és magas színvonalát és végül ráadásul, hogy megvédelmezze az igazi, hamisítatlan szabadelvűséget. Ami elő zír is azt a híres nemzeti akaratot illeti, amelyre a karkatokra való utalással történt hivatkozás, hát hogy az obstrukció maga csak szimptoma, amelynek alapja egészen más betegség, az a mi alkotmányunknak igazi betegsége: az igazi *konstitúciós* megsemmisítése ezen parlament és a nép között. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Mert mindaddig, amíg két Magyarország van, egy hivatalos Magyarország és földalatti Magyarország, a jogokból kitagadott Magyarország. (Ugy van! a baloldalon.) mindaddig igazán merő frázis és álszentkedés is, amikor itt a nemzetre és a nemzeti ítélletre hivatkoznak. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Thaly Ferenc: 400,000 ember 18 millió névben!

Vázsonyi Vilmos: Öszinte öröme szolgál, hogy ezen tételről a Háznak, az országnak, sőt a múlt emberségnek oly kimagasló, fényes tehetsége, mint Apponyi Albert gróf igazolta. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.) Nem csatlakozik azokhoz, akik gúnyosan emlegettek, hogy Apponyi Albert gróf fedeztette Amerikában a demokráciát. 3 inkább azt mondja: vajha Amerika fedezte volna fel azt az Apponyi Albertet, akire ennek a szerencsétlen országnak annyira szüksége van, aki nem a hatalom kéjét keresi, hanem azt, hogy folytassa azt a politikát, amelyet Deák és Kossuth inauráltak. (Hosszantartó élénk helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.) Kossuthban a magyar nép nemcsak a függetlenségi eszmeinek megtestesülését tiszteli, hanem a megváltót, a felszabadítót, aki a jobbgyókat felszabadította, aki a városi polgároknak egyenlő jogot adott a magyar nemzettel. Minden kornak meg vannak a maga jobbgyói, elnyomottjai és kitagadottjai és minden kor jobbgyóit és szorgait fel kell szabadítani. (Élénk helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.) A klotúr nem új a mi alkotmányunkban a klotúr a mi alkotmányunknak alapja. A klotúr az, hogy ki van zárva, a szólásszabadság jogától meg van fosztva a választásoknál 3,586,000 magyar polgár, aki huszöt éves korát már elérte. Ez az igazi klotúr, amely legnagyobb mértékben megvan már odakünn. Mert mi egyéb az, hogy 3,586,000 embernek

nincsen meg a szólás primitív joga, hogy a választásoknál ök szóhoz nem juthatnak, hogy őket meg nem kérdik. Ha a többségi elvről beszélnek, miért nem uralkodik a többségi elv odakünn is? (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Miért csak idebenn? Kezdek meg a többségi elv érvényesítését az egész országban! (Élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) A választási jog kiterjesztéséről beszél ezután s fejtegeti, hogy nagy veszélyek idején be fog állani az az eset, hogy nem lesz nép, mert a census-nemzet nem fogja megvédeni az országot. (Taps a bal- és szélsőbaloldalon.) de nem védi meg az a parvenu arisztokrácia sem, amelyet Tisza talán a régi arisztokrácia csufjára teremtett. (Hosszantartó taps és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon.) Magyarországon a parlamenti rendszernek minden előfeltétele hiányzik. Hisz a miniszterelnök maga kimondotta, hogy neki a jog sem imponál, sem a házszabályok nem korlátozzák. A kormány éppen úgy függ a koronától most, mint a dikasztériumok idejében. A házszabályrevízióra vonatkozó törekvések indokát abban az obstrukción látja, mely Tisza Kálmán ellen a véderővika alkalmával folyt. És ettől fél Tisza István. Ezt a javaslatot csak a horvát testvérek szavazhatják meg, akik ezután nagyon otthonosan érzik itt magukat. (Zaj. Taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Tomascsik Miklós: Mi mindig otthonosan érezzük itt magunkat. Tessék más érveket felhozni! (Nagy zaj.)

Sümei Vilmos: Jellásich utódai! Zsvió!

Polónyi Géza: Ezek segítenek neki a nemzeti önállóság megteremtésében. (Zaj. Elnök hosszasan csenget.)

Vázsonyi Vilmos: Nem népies politika, nem szabadelvű politika az, amely azt hiszi, hogy ha le száll a parvenük rétegéhez, ha királyi és udvari tanácsosokat, új nemeseket, új bárókat tenyész (Zaj a jobb- és a baloldalon) és ezekkel segítségével sorfalat állítat, ez a népre való támaszkodás, ez a közvélemény. Hiszen a cezarizmus és abszolútizmus sem nélkülözheti bizonyos tekintetben a népet, mint „hurrah canail”-t, mint sorfalat mely lengeti kalapját, a cárnak is szüksége van a népre. De nem a „hurrah canail”-ra, hanem az alkotmányban jogot gyakorló népre van szükség s ez az igazi szabadelvűség. (Élénk helyeslés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Az egyházpolitikai szabadelvűség, amelynek kimerült a belga és az osztrák szabadelvűség, még nem elég az üdvösséghez! Azaz ugyan még a népek boldogságát, a nép jogainak gyarapítását és a nép gazdasági felszabadulását nem mozdították elő. A születés és a halál között van az élet, a szabadelvűség, az élet programja, több szabadság, több élet és jobb élet, több jog, ez a szabadság és a szabadelvűségnek lenzi programja. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A szabadelvűség nem merül ki az egyházpolitikai programban, mert az egy nagy gazdasági program és igazán érte a szabadelvűség és a demokrácia között nincs is egyéb különbség, mint hogy a szabadelvűség pusztá jelszó, a demokrácia pedig a szabadelvűség organizációja.

A menthetetlen gyengeséget azonban egész rendben fejlesztette a miniszterelnök akinek kormánya alatt a nemesítéseknek és bárósításoknak olyan sokasága zúdult reánk, mint talán az összes előző kormányok alatt. Ezzel akarja megalkotni a miniszterelnök ur a magyar demokráciát új bárók és nemesek vezérével alatt.

Rakovszky István: Báro Vojnitsnak kollégákat akar szerezni!

Vázsonyi Vilmos: Vagy azt hiszi a miniszterelnök, hogy ő ezzel leszál ezen - fájdalom - pusztán fizikailag felső réteghez a nemzetnek és ha ezekkel barátokzik és ezekkel együtt van, akkor a nagy közvéleményt tisztelte meg, a magyar nép *beszt* szorítja meg, amikor egy-egy budapesti főnök kezét szorongatja? Hát t. miniszterelnök ur, ez nem a magyar nép, nem a magyar föld, ez egyszerűen egy *Rivierája Magyarországnak, Rivierája a parvenüknél*, akik ott nyugodtan élnek, élnek a napban, míg mi, igazi polgárok, dolgozunk. (Éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez a parvenüknél olyan rétege, melyről elmondható, hogy egyaránt megtagadják őseiket és egyaránt elárulják élő testvéreiket. (Éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Mert az öök tisztelői kell, hogy éljen mindenkiben, az arisztokráciában éppúgy, mint a demokráta származásában; az arisztokráciát hevítse őseinek dióságára, minket pedig hevítsen és lelkesítsen őseink nyomorúsága és elapodottsága. Ezek a parvenük *ellapodják őseik sírját és elárulnak minket, testvéreiket*. (Éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Ez az előző kar nem támogatója semmiféle rendszernek. Láthatta Bánffy Desző, hogy hiába szírta közjótik marikkal a rendeleteket az ezredév örömeire, hiábaváló mindez, egyetlen egy sem követő öt számkivetésbe, mert ezek a *Mikos Kelemenek a tenger mozgását csak csoportosan szeretik hallgatni*. (Zajos éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

A magyar szabadelvűség érdekében igazi hasznos munkát akkor teljesít a miniszterelnök, ha a helyi klikkek korrupcióját eltörpíti, hogy azokat a szabadelvűséggel ne azonosítsák. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ott van helye az összetörésnek és eltiprásnak; ezektől ugyan támogatást és hűséget hiába vár a t. miniszterelnök ur, mert a parazita folyondár még egy tölgyet sem gátolt meg

a lezuhanásában. (Éljenzés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.) Beismeri, hogy az obstrukció nagy rombolásokkal járt, de ennek nem az ellenkék az oka. Az exlexet a kormány idézte elő, anélkül, hogy annak előnyeit élvezhette volna. Az exlex során megtámadta a kormány a megyék ellentállási jogát, az ujoncmegajánlási jogot és sok más nemzeti jogot. A szabadelvű párt nem örökövelő, mert nem biztosíthatja őket senki, hogy az uralkodó izlése nem fog-e holnap megváltozni.

Polónyi Géza: Majd megköszöni nekik Ferdinánd!

Vázsonyi Vilmos: A szabadelvű párt élete nem örökövelő; azt hiszem, hogy a régi szabadelvűség sem örökövelő. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ott, ahol az udvarnak adják meg a döntő szót; ott, ahol a parlamentet egy udvari edénynyé akarják átíratni, amely minden folyadékot kötelessé magába fogadni: (Mozgás.) ott, t. Ház, nincs biztosítva az alkotmány, nincs biztosítva a szabadelvűség fennállása. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ha el fog érkezni az idő, hogy a kockák fordulása más irányzatot hív arra az uralkodó polcra, amelyen most önök vannak, akkor azt kérdem én, miféle lélekkel fognak kimenni a politikai élet viharába; (Felkiáltások balfelől: Dehogy mennek! Nem mennek, hanem kidölgják őket!) mi marad meg a szabadelvűség diós zászlójából, — nem a szabadelvű párt zászlójából — ha a tetteikkel letépődik róla a szabadelvűség? Ki fognak akkor menni a viharba a szabadelvűség főemelői emléik és alkotások nélkül, jó lelkiismeret nélkül és magukkal vihetik a zászlót, amelyről a lobogó lerongyolódott, amelynek nyele pedig jó lesz a szabadelvűség koldusbotjának. (Zajos helyeslés és éljenzés a bal- és szélsőbaloldalon. A széküket számosan üdvözik.)

(A parallel ülések)

Elnök: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Az idő előrehaladt, tehát javasolom, hogy a tanácskozást ma ne folytassuk. A házszabályok 203. szakasza értelmében be kell a Háznak jelenetemen, hogy hozzáam egy indítvány adottot be. (Nagy mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.) A házszabályok azt rendelik, hogy ha ilyen indítvány adatik be, az elnök azt a Háznak rögtön bejelenti. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Szűts Pál felolvassa: A házszabályok 203. szakasza alapján mondja ki a képviselőház, hogy a napirend tárgyalására szánt időre vonatkozólag határozatot akként változtatja meg, miszerint a délelőtti ülések változatlan fenntartása mellett, *pénteköl, f. hó 18-ától kezdve minden hétköznap d. u. 4 órakor ülést tart és esti 9 óráig a napirend tárgyalását folytatja. Beadja gróf Tisza István.*

Polónyi Géza: A házszabályok 203. szakaszának 3-dik bekezdése korlátozó intézkedéseket tartalmaz az ülések idejére vonatkozólag, mert ha az ülés meghosszabbítását előzolja egy indítvány, a meghosszabbítás csak egy órára terjed, de csakis a költségvetésnél és törvényjavaslatoknál történik ez is. Ez kizárja a parallel üléseket.

Gróf Tisza István: Kijelenti, hogy nem vitatkozik most, hogy helyes-e az, afölött már a Ház novemberben döntött.

Lenygel Zoltán: Hozzájárul Polónyi Géza szavaihoz.

Gróf Apponyi Albert: A szabadelvű pártból azon ötletből s okból lépett ki, mert a parallel ülések indítványja hozatalát az a párt elhatározta, sőt ennek támogatását pártkérdésé tette, szölg pedig az elnök székéből ezen jogi meggyőződést nem hivatalosan urvan, mert erre alkalma nem nyílt, de éppen ily alkalmat megelőzőleg is kifejezte, hogy a párbuzamos ülések elhatározását a 203. §-al ellentétben állónak tekintette. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) s bizonyos, hogy párhuzamos ülés tényleg nem volt, (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon) és hogy azon tranzakcióban, amelynek folytán a függetlenségi párt a rendkívüli parlamenti eszközökről lemondott, befogadlatott a parallel ülésekre vonatkozó indítvány visszavonása, vagy annak kimondása, hogy ez semmi irányban precedensül nem szolgálhat. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Konstatálja, hogy a beadott indítvány házszabályainkkal nem egyezik. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István: A Ház a parmanens ülésekre vonatkozó indítványt elfogadta, de meg nem tarthatták, mert a technikai obstrukció nem engedte.

Elnök: Hasonló indítvány már tétetül. (Zaj.)

Lenygel Zoltán: Az törvényjavaslat volt!

Elnök: A képviselő ur tisztelettel tartozik az elnök iránt.

Barabás Béla: Nem érdemi meg az ilyen elnök! (Nagy zaj.)

Elnök: Barabás Bélát és Lenygel Zoltánt rendre utasítja.

Holló Lajos: Kéri, hogy beszédét holnap mondhassa el.

Elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét s az ülést 2 óra 40 perckor kezdi.

BELFÖLD

A lex Berzeviczy. A minap Szerbiából jött az a hír, hogy tiltakozni készülnek a magyar népoktatási törvény reformja ellen, ma meg Prágából jelentik, hogy a csehek nincsenek megelégedve Berzeviczy javaslatával. A két cseh egyetem magyar hallgatói szándékoznak tiltakozó gyűlést rendezni és persze hogy szívesen látják ott a cseh testvéreket is. A gyűlésről tiltakozó táviratokat akarnak küldeni Berzeviczy kultuszminiszternek és egyuttal felszólítják a külföldi egyetemeken tanuló idegenajku magyarországi társait, hogy csatlakozzanak mozgalmukhoz. Ilyen igazgatós közepette a magyar kormányunk, de a külügyi kormányunk is egész éberséggel lesz szükséges, mert még sem járja, hogy idegen államok területén a hatóságok nyugodtan tűrhessék Magyarország megrágalmazását.

Összeférhetlenségi ügyek. Az állandó összférhetlenségi bizottság ma két ülést is tartott Mihályi Péter elnöke alatt. Az elsőben Mérey Sándor budapesti lakosnak Szabó Kálmán, a siklósi kerület orsz. képviselője ellen tett összeférhetlenségi bejelentését tárgyalta. Előadónak egyhangulag Heints Hugót választották meg, aki a bejelentés tartalmát ismertette.

E szerint Szabó Kálmán orsz. képviselő már két év óta a Schwarzer-féle intézetben mint elmebeteg gyógykezelést és e miatt képviselői megbízatását nem teljesítheti. Az elnök kérdésre Mérey Sándor kijelentette, hogy az elmebetegséget okmányokkal igazolni nem tudja, de tény az, hogy a képviselő a Schwarzer-féle intézetben van és a kerület már két év óta nélküli képviselőjét. Kérte a bizottságot, hogy erről hivatalból szerezzen be bizonyítékokat. Szabó Kálmán helyett neje jelent meg a bizottság előtt. Tagadja, hogy férje elmebeteg lenne és csak neurasténia miatt kezelte magát időkönkint a Schwarzer-féle gyógyintézetben. Bemutat egy úrvizsgálati végzetést, amelyvel férjének megvizsgálása négy hónapra elhalasztatik, mert az orvosok csak akkor mondhatnak végleges véleményét férjének állapotáról. Mérey Sándor utal arra, hogy már a választás alkalmával falragaszokon figyelmeztették a közönséget, hogy Szabó Kálmán beszámíthatatlan. Boda Vilmos bizottsági tag azt a kérdést intézte Szabó Kálmánhoz, vajjon a rokonság részéről tettek-e lépéseket férjének gondnokság alá helyezése iránt, mire az asszony nemmel felelt. Az a tárgyalás befejeződött nyert és a bizottság egyhangulag akként intézkedett, hogy a bejelentést elutasítja, mert törvény szerint összeférhetlenség csak akkor áll fenn, ha a képviselő elmebetegség miatt gondnokság alá helyeztetett, már pedig ez a jelen esetben nemcsak, hogy semmi-féle igazolást nem nyert, de azt a bejelentő nem is állíthatja.

A bizottság második ülésében azoknak a képviselőnek ügye került tárgyalásra, kik a f. hó 3-án és 4-én tartott képviselőházi üléseken jur-tagoknak ki-sorsoltattak, de nem voltak jelen. Ezek: Széleszki Róbert gróf, Bathányi Lajos gróf, Telki Saru gróf és Rohonyi Gyula. Közülük az első három betegséggel, Rohonyi pedig családi szerencsétlenséggel mentette ki távollétét. A bizottság rövid tanácskozás után egyhangulag elfogadta mentésüket és őket a távolléti törvényes következményei alól felmentette. Végül a bizottság elhatározta, hogy Győrffy Gyulának soká haveró összeférhetlenségi ügyét újra előveszi és még november folyamán tárgyalja.

Készüldesek.

Budapest, november 17.

Az ellenzéken teljesen tisztában vannak vele, hogy a kormányelnök taktikájához tartozik, sőt annak egyik leglényegesebb eleme, hogy az ellenzék technikai obstrukciót kezdjen. Ezt az ellenzék világosan észrevette s így a ma esti értekezletnek csak egyetlen egy kérdése lehetett. Az, hogy legyen-e hát a miniszterelnök kívánsága szerint, avagy megmaradjanak a tegnapi esti elhatározás mellett, amely magas színvonalú vitákat tartott helyesnek.

A Kossuth-párt ezszavú komitainkban számol be konferenciájáról s csak annyit árul el, hogy egy tiltakozó manifestum elkészítésére hívja föl három tagját. De ennek a tiltakozó iratnak megszerkesztésére vonatkozó elhatározást hosszú vita előzte meg Polónyi Gézának ama indítványára felelt, hogy délelőtt beszédeket tartanak, délután azonban, annak dokumentálására, hogy a délutáni ülés törvénytelen, technikai obstrukciót csinálnak. A hosszú vitának végre is az lett az eredménye, hogy ezt a kérdést nem döntötték el, hanem a döntést a többi ellenzéki pártok állásfoga-

lásától tették függővé. Ez álláspontok megismerésére bő alkalma nyílt a párt tagjainak a Pannoniabeli közös vacsorán, ahol mintegy nyolevelem jelentek meg a különböző ellenzéki pártok képviselőiben s ahol csakhamar szányra kelt gróf Apponyi Albertnek az a nyilatkozata, hogy leghelyesebbnek tartaná, ha a délelőtti komoly felszólalások töltőnek be, míg a délután folyamán szakadatlan technikai obstrukcióval fejeznék ki a délutáni ülés törvénytelen voltát. Ily módon Polónyi és Apponyi fölfogása a taktikai kérdésben egybehangzó volt s bár a dolog természetétől fogva a követendő taktikáról határozatlan nem nyilatkoztak a nyilvánosság számára, nyilvánvaló, hogy a holnapi napon ez az egybehangzó két vélemény fogja megjelölni az ellenzék útját. Tiszta ma indítványára elő nem gördítettek akadályt.

Apponyiról egyébként azt is tudták, hogy holnap délelőtt kerülni fogja az alkalmat, hogy a Tisza-féle indítvány törvénytelenségét kifejtve, az ország figyelmét arra a merénylőre hívja föl, amely az ellenzék összetörésére irányul.

A szálló hírek, amelyeknek ilyenkor legálább annyi értékük van, hogy reményt öntenek a csüggedőkbe, azt emlegették, hogy a szabadelvű pártból tízenegyen kilépnék s tudni véteik azt is, hogy e kilépők közt Darányi Ignác, Bánffy Miklós, Károlyi Sándor és Desseffy Emil is szerepelnek.

Egyébiránt az egész ellenzék azt hiszi, hogy a harc döntő napja szombaton lesz s hogy addig sok minden történhet még, ami meglehetősen letört reményeiket újra élesíti. Nem tekinthető másnak, mint az ellenzék fölvilványozására irányuló kísérletnek Rakovszky István ama kijelentése, melyet politikai barátai előtt tett s amely így szól:

— Tisza ma erővel ránt akarta disputálni, hogy technikai obstrukciót csinálnak. Ez már kapkodás s annak a jele, hogy önmagának is szüksége van erre a biztatásra. Tisza ezt a harcot nem fogja győzni. O bukott ember.

A ma esti pártértekezletéről a Kossuth-párt hivatalos jelentése így szól:

A függetlenségi Kossuth-párt ma esti értekezletét, amelyen az összesen hetvenhat tagot számláló pártból hatvanan jelentek meg, Kossuth Ferenc elnök nyitotta meg, fölívta a megjelenteket: nyilatkozzanak arról, milyen álláspontot kívánnak elfoglalni a miniszterelnök által ma benyújtott indítványhoz, amely a parallel ülések megtartását kéri.

A fölített kérdéshez sokan szóltak hozzá s alapos megvitatás után a következő határozatot mondta ki az értekezlet:

A párt a legnagyobb éberséggel örököl a házszabályokban feleltetett jogoknak az eddigi gyakorlatnak megfelelő kezelése fölött és tekintve azt, hogy a párt a tervezett parallel üléseket a házszabályokba ütközönek tartja és a beadott indítvány fölött még szavazni sem lehet, mert ilyen indítvány kitűzése a házszabályokba ütközik és ebből nyilvánvaló, hogy a Ház elnöke a kormányelnökkel összejáratott, a holnapi ülés folyamán az elnöknek ezen házszabályellenes eljárása ellen manifestumban tiltakozik és a tiltakozó irat szerkesztésére Bakonyi Somu, Moróczy Béla, Rákos László tagokat küldi ki azaz az utasítással, hogy azt holnap reggelre elkészítsék és a Házban holnap az első számú tanácskozásteremben tartandó értekezleten bemutassák.

Justh Gyula: Szóvá teszi azt, hogy az elnök és a miniszterelnök ma a napirendi indítvány kezelése dolgában procedensre hivatkoztak, holott a képviselőházi napló és a jegyzőkönyv egybehangzó tanúsága szerint az 1903. évi december hó 7-én megtartott ülésen a Ház egyhangy határozattal mondta ki a kormányelnök előzetes hozzájárulása után, hogy ez az eset procedens esetnek nem tekinthető.

Az értekezlet fölkeré Justh Gyulát, hogy ezt a Ház holnapi ülésén terjeszse elő.

Ezzel az értekezlet véget ért.

A főváros szabadelvű polgársága vasárnap meetinget tart, melyen tiltakozni akar az obstrukció ellen. Ezt a meetinget ma a V., VI. és VII. kerületben előértekezlettel készítették elő. Az V. kerületben határozati javaslatot fogadtak el, melynek értelmében eltiltik a többség terrorizmusát, helyeslik a házszabályoknak a szólásszabadság sérelme nélkül való szigorítását és bizalmat szavaznak a kormányunknak. Ilyen értelemben táviratban üdvözölték Tisza Istvánt. — A VI. kerületben elfogadott

indítvány szerint az értekezlet bizalommal van a miniszterelnök és kormánya iránt és pártolja azt a törekvést, mely a parlament békéjét van hivatva helyreállítani. — A VII. kerületben a kereskedők és kisiparosok képviselői kimondták, hogy csatlakoznak a mozgalmához és támogatják a kormányt a parlamenti rend biztosítását célzó törekvéseiben.

KÜLFÖLD

André bukása. André francia hadügyminiszter bukása, párisi táviratok szerint, nem erősebben meg Combes miniszterelnök állását. A radikálisok és szocialisták egyrésze hevesen támadja Combes miniszterelnököt, amiért elejtette André-t, a nacionalisták és klerikálisok pedig a régi gyűlölettel viseltnek Combes iránt, különösen, mert azt hiszik, hogy utána olyan férfit kerül a kormány élére, aki szakítani fog a mostani kabinet egyházellenes akciójával.

Az új hadügyminiszter, Bertheau, mint Párisból táviratozzák, megmarad dus jövedelemmel járó börtönügyi állásban is. A kormány eleinte követelte ugyan tőle, hogy mondjon le erről az állásáról, de utólagosan elállt e követelésétől, mert belátta, hogy nincsen oly törvény, mely egy börtönügyi miniszter akadályozhatna abban, hogy miniszter legyen. Anyiban mégis történt valami a dologban, hogy Bertheau megmarad ugyan börtönügynek, de nem fog eljárni a börtönre, hanem mást fog megbízni ügyleteinek lebonyolításával. Ez a viszony addig fog tartani, amíg Bertheau fia nagykorú lesz és át fogja venni atyjának üzletét.

A Reichsrath megnyitása.

Budapest, november 17.

Az osztrák képviselőház hosszú szünet után ma újra megnyílt. A kormány reményteljes várakozással tekintett a mai nap elé, de a mai nap nem igazolta reményességét. A csehek elhatározták, hogy továbbbstruálnak és az innsbrucki események miatt most az olaszok is, a németek is nehézségeket támasztanak. Körbernek is ki tudja, meg tud-e most küzdeni ez a kormány annyi ellenséggel. Nagy dolgoknak kell lenniük történiök, hogy u'ána végre ráleljen a Reichsrath a komoly munkálkodás terére.

Bécs, november 17.

A képviselőház mai megnyitásán a balon teljes számban jelentek meg a képviselők. Amikor negyed 12 órákor a miniszterek beléptek a terembe, Herzog, Stein és még néhány nagyrémet képviselő azt kiáltotta:

— Pfuj Koerber! Abzug Koerber!

De a nagyrémetek többsége is nyugodtan viselkedett, csak a radikális csehek kiáltották:

— Ah, ez az új obstrukció!

A miniszterek elfoglalják helyeiket, az új miniszterek frakkban jelentek meg.

Vetter gróf elnök megemlékezett Mária Valéria főhercegnő lebedegéséről, a szász király elhunytáról, aztán felolvasták a miniszterelnök átíratát a kormányban beállott személyváltozásokról, a honvédelmi miniszter beterjesztette az unjonjavaslatot, a pénzügyminiszter az indemnitás és az 1905. évi költségvetést.

Miután Kossel Mansuet, az új pénzügyminiszter elmondotta exozéját, Koerber miniszterelnök emelkedett föl szólásra.

A miniszterelnök előbb utal a külpolitikai helyzetre, érintve a keletázsiai háborút: Fájlalja a vérontást és fölérditi a macedoniai reformokat, amelyek a megvalósítás útján vannak. Majd Böhm-Bawerls és Giovanelli visszalépéséről beszélt és különösen sajnálatát fejezi ki az utóbbi távozásán.

Schumayer: Ezt excellenciádon kívül bizonyára senki sem sajnálja.

Wolf: Széles e világban esziki.

Schumayer: Isten nyugosztalja őket.

A miniszterelnök aztán a politikai helyzetről szólt. Politikai és nemzetiségi viszonyaink példátlan változatossága hozza magával, hogy a kormányunk gyakran elő kell készítenie az e téren szükséges rendszabályokat.

Felkialdások a nagyrémetek részéről: Pfuj Innsbruck! Itt egészen megtejedkezett Innsbruckról! Hogy készíthet így?

Koerber: A kormány elfogadhatatlan ragaszkodott februárban tett nyilatkozatához és nem akar egy nemzetet sem a másik rovására előnyben részesíteni. A közönség mitűához való visszautasítás legyen a

hív első költessége, hogy teljesítsük összes állami feladatunkat.

Felkeltések a nagynémetek részéről: Szlávország! 14. §! Szédelgés!
Wolf: Hogy a kiegyezés és a kereskedelmi szerződések magyar előírás szerint legyenek megkötöttek!

Körber: A néptörzsek közös érdekeinek nem szabad szenvedniük a nemzetiségi civódások miatt. Ninescen állami uniformisok, amelyeket az adóívek módjára mindenkinek a házába küldenek. A nemzetiségi versengésnek a törvényes térére kell szorítkoznia.

Iro: A kormány szaronyainak segítségével.
Schreiber: Úgy beszél mint a diktátor szókott a tömeghez. A nép egyből, mint a csöcselék, a melyre löni szabad.

Körber azután az innsbrucki eseményekre tér át és ismertetve az olasz fakultás létesítésének előzményeit, igazolja a maga eljárását és kijelenti, hogy a november 3-iki véres éjszaka előidézőit szigorúan meg fogják büntetni.

Stein és Malik ordítják: Az igazí bűnösöket kieresztették! Ön a főcinos!

Iro: Menjen Triestbe, veselkedjék ott a szlovénokkal!

Erlor: A revolveres részletekről nem beszél!
Körber: Már beszéltem róluk, és még fogok róluik beszélni, ha leszámolásra kerül a dolog.

Wolf: (a miniszterelnök közelébe állva) Hát mit gondolsz? Le akarja itt is hurrogni Erlort? Tessék más hangon beszélni képviselőkkel. Vagy meg akarja ismétetni a szalonjában történt jelenetet?

Körber: (igazgatótan és újjával megfenyegetve Wolfot.) Ne merjen hozzám közeledni! Ön, Wolf képviselő ur, lekövetésből sem az az ember, akitől oktatást elfogadok!

Wolf: Ön oly vakmerő volt, hogy Erlor képviselőt megelékeltette.

Körber: Vigyázzon magára, nem ajánlom, önnek, hogy még egyszer így beszéljen hozzám!

Wolf: Merjen bennünket bántani!

Körber: Nem félek senkitől!

Wolf: Természetes, mert az egész horda az ön pártján van.

E heves incidens után a miniszterelnök a kereskedelmi szerződés célszerűségét hangsúlyozta és azzal a kijelentéssel végezte beszédét, hogy titótt a döntés órája. Reméli, hogy az osztrák Reichsrath fel fogja a pillanat jelentőségét és munkára hívja föl a házat.

A miniszterelnök beszéde után **Malfatti** báró olasz képviselő indítványozza, hogy indítsák meg a vitát a kormány nyilatkozata felett. Az indítványt egyhangulag elfogadják.

Ezután a beérkezett iratokat olvassák fel, mire a kormány nyilatkozatai feletti vitában elsőnek **Erlor dr. beszél.** Erlor ólesen, de tárgyilagosan bírálta a kormány eljárását, amely szerinte egyedül oka azoknak a sajnálatos eseményeknek, amelyek Innsbruckban lezajlottak. Erlor beszédét a köréje gyűlt német képviselők folytonos tetszéssel kísérik.

Négy órakor **Körber** újból felszólt, hogy Erlornek válaszoljon. **Körber** részletesen szólt az innsbrucki zavargásokról, miközben a nagynémetek ismételve hevesen félbeszakították.

Stein és Malik többször odakiáltja **Körbernek:**
— Gyilkos!

Körber elismeri, hogy a helytartó már előre értesítve volt az olaszok szándékáról, hogy a legcsekélyebb incidensre revolverekből fognak löni. A helytartó értesítette erről a polgármestert és így ezen és a városi rendőrségen mult, hogy a bajnak elejét nem vették. A kormányt ebben a dologban semmi felelősség nem terheli.

Körber e kijelentésre fülkékítő zaj támadt. A németek dühösen kiáltják:

— **Hazugság! Nem igaz!**

Perockig tart a pokoli lármá, mire az **olások** az ülést a legnagyobb zajban berekesztette.

A **Kösel** pénzügyminiszter által előterjesztett 1905-ik évi állami költségvetés szerint a **hiadások** teljes összege 1776.325.654 korona, 40 millióval több mint tavaly, a **bevételek** 1.777.901.387 korona. A fölösleg tehát 1.574.733 korona.

Bécs, november 17.

A miniszterelnök mai beszéde a német pártok köztben kedvezőtlen hatást tett; a németek orosz neven veszik **Körbert**ől, hogy valamennyi panaszukat és jogsértelmüket, így a horvát nyelvű vizsga tárgyában kiadott rendeletet és a szilóniai párhuzamos osztályok ügyét agyonhallgattatta a miniszterelnök és csak az innsbrucki egyetem kérdéséről szólt, de itt is az egész felelősséget a németek agítá-

ciójának tudta be, ellenben az olaszok agítgatásaira, legalább első beszédében, nem volt elítélő szava. A németek a miniszterelnök mai nyilatkozatát úgy magyarázták, hogy az egyértelmű a kormánynek a jobboldalhoz való fordulását. A német pártok holnap fognak állást foglalni. A helyzet súlypontja most azokon a tárgyalásokon van, amelyeket az egyesült német pártok négy bizalmi férfia a csellekkel fog megindítani a Reichsrath munkaképessége végett.

Az olasz képviselők meg vannak elégedve **Körber** mai beszédével, mert az innsbrucki vérontásnál, habár közvetve is, a nagynémet agitációt vádoította meg. Abban reménykednek az olaszok, hogy **Körber** mégis Triestet fogja megtenni az olasz egyetem székhelyéül s ezt bizonyítja az is, hogy **Roveret**ő nem említtette. Az azonban kínosan érintette az olasz képviselőket, hogy **Körber** az innsbrucki eseményekről szólván, gonoszított nek belyegezte az olasz diákok cselekedetét.

Az orosz-japán háború.

Budapest, november 17.

Borzasztó hóvihárban futott ki a **Rasztoropni orosz torpedóuzó** a port-arthurj kikötőtől, az éj leple alatt áttörte a japán blokádot és elmenekült a csifui kikötőbe. Ott legénysége partraszállott és néhány perccel később a hadihajót levegőbe röpítette az egy matrész, aki a hajón maradt. A hajónak légberöpítése nyilvánvalóvá teszi, hogy a **Rasztoropni** vakmerő vállalkozásának csak az volt a célja, hogy egy semleges kikötőt elérve, fontos táviratokat továbbíthasson Pétervárra. Kínai hajósok bizonyára nem mertek már vállalkozni ily feladatra, mert **Togo** halállal fenyegette meg a kínai hírhordokát. Nagyon fontos s sürgős lehetett az a távirat, amelyet a parancsnok a csifui konzulnak átadott. Alkalmassint értesíti **Miklós** cárt a vár és a helyőrség mostani állapotáról, a löszér- és eleség-készletről, esetleg a vár ellenállóképességét és azzal végződik, hogy a helyőrség mindhaláláig védelmezni fogja a várat. Meglehet, hogy e távirat a japánok megadási feltételeiről is jelentést tesz. A pétervári tanács mérlegelni fogja e jelentések alapján, vajjon sikeresen ellentállhat-e még a helyőrség a balti flotta megérkezéséig. Döntő szerep jut e kérdésben a löszérkészletnek. Az eleséggel lehet takarékoskodni, de a löszérrel nem és ha még soká tart a harc, elérkezik az utolsó patron pillanata. Akkor vége az ellenállásnak. A haditanács tehát követelményi fogja a helyőrség kitartását, ha a vár felszabadítása idejekorán remélhető, de ha elveszett volna minden remény, bizonyára nem fogja megtagadni a tisztessegek kapituláció elfogadását **Stösszel** hős katonáitól.

Port-Arthur ostroma.

London, november 17.

Sanghájból jelentik: A japánok november 13-án, éjjel nagy támadást intéztek **Port-Arthur** ellen, de az oroszok nagy veszteséggel visszaverték őket. A japánok már befejezték összes előkészületeiket arra, hogy döntő nagy ostromot intézzenek a vár ellen és Tokióban azt hiszik, hogy az oroszok már eljutottak végső erőfeszítésük határához. Az oroszoknak még mindig ötvenhárom erődjük van százaz ágyúval, amelyeknek csak egy részét tudták a japánok eddig elhallgattatni.

A Rasztoropni hírei.

London, november 17.

A **Rasztoropni torpedóuzó** parancsnoka a hajó utjáról a következőket beszélte el:

— Éjjelkor hagytam el **Port-Arthur** kikötőjét órási hóvihárban. Sikerült a tenger alatt elhelyezett japáni aknákat elkerülnöm és nyílt tengerre jutnom. A távolban japáni cirkálókat és torpedóuzásokat láttam. Tejes gőzzel haladtunk a vihar irányában, a lámpásokat eloltottam. A japánok nem vettek

észre bennünket. Reggel értünk **Csifu** közelébe minden baj nélkül.

A **Rasztoropni** parancsnoka, **Plen** sorhajóhadnagy, a jelentéseket átadta az orosz konzulnak, aki azokat táviratban továbbította **Szt.-Pétervárra**. Az orosz parancsnok elbeszélte, hogy **Stössel tábornok** csakugyan könnyebben megsebesült, de **Fock** tábornok, aki most a védelmet vezeti, teljesen jól érzi magát. **Port-Arthur** helyzetét a **Rasztoropni** parancsnoka nagyon jónak festi. Noha a japánok folyton támadnak, az erősítések még mindig oroszok között vannak; így a hadtansági erősségek és a legfontosabb hadállások is. Az osztrák sereg szakadatlanul bombázza a várost, de kevés eredménnyel. **Port-Arthur**ban annyi az eleség, a löszér és a szén, hogy még egy évre is elegendő. Az orosz helyőrség egészsége jó, hangulata lelkes.

A hajóparancsnok hozta hírül azt is, hogy **Szraharov**, Dalny volt kormányzója **tífuszban** meghalt.

A **Rasztoropni** magával hozta a **Novj Kraj** legutolsó lapellendését, amely azt újságolja, hogy e hónap 11-én a **Relvizion** megátadott és elsüllyesztett egy japáni torpedóuzászdó, amely tengeralatti aknákat rakott le. Londonban nem adnak hitelt ennek a híreknek.

Délután értesítette a **Rasztoropni** parancsnoka **Csing** herceget, hogy le fog szerelni, estére azonban mára határozta el magát és nyílt tengerre akart menni, csak hogy a vihar ujult erővel tört ki és tervét nem valószínűsíthatta meg. **Plen** nem tudta kizárni magát, hogy lefegyverezze hajóját s inkább felrobbantotta azt.

London, november 17.

A Reuter-ügynökségnek jelentik **Csifuból**: A **Rasztoropni** orosz torpedóuzó parancsnoka megkérdezte, úgy nyilatkozott, hogy a **Rasztoropni feladata** távirattovábbítás volt. A többi olkány **Port-Arthur**ban maradt. Éjjelkor hóvihárba burkolva távozott **Port-Arthur**ból. A japáni torpedóuzászdók mégis észrevették a **Rasztoropni** és üldözöbe veték, de az orosz hajó, a leggyorsabbak egyike, nemokára kiskiklott üldözői kezéből és **Csifuba** érkezett. Miután a hajó a **New-Orleans** nevű amerikai hadihajó mögött horgonyt vetett a **Hajung** nevű kínai cirkáló husz pere muva a **Rasztoropni** mellé ment. Parancsnoka az orosz hajóra ment és annak parancsnokával rövid tárgyalást folytatott. Nemokára az amerikai konzul is a hajóra ment, de nem szólították fel úgy, mint a kínai kapitányt a kajútba való belépésre, bár heves hóvihár volt. A kínai kapitány megengedte a parancsnoknak, hogy 24 óráig **Csifuba** maradjon, azzal a megjegyzéssel, hogy a hajó a határidő leteltével kénytelen lesz leszerelni. E beszélgetés közben matrözök, kik egészségeseznek és gondtalanoknak tetszettek, torpedók beszerzésével és töltésével foglalkoztak. A beszélgetés után a **Rasztoropni** a **Recsitelni** régi horgonyzó helyén vetett horgonyt. A parancsnok meglátogatta az orosz konzult, hogy a táviratokat magával vigye a szárazföldre. A **Rasztoropni** tisztjei úgy nyilatkoztak, hogy **Port-Arthur** még ma is oly jól áll, mint két hónap előtt. Azt a hírt valótlannak mondták, hogy a **Baján** elsüllyedt. Csak a gépeit rongálták meg néhány lövés, de ismét ki is javították. Azt mondják, hogy a cirkálók naponta kijárnak a kikötőből, míg a csatahajók benmaradnak.

A Reuter-ügynökség jelenti **Csifuból** 16-áról este 11 órakor: Jó forrásból hírlik, hogy a **Rasztoropni** orosz torpedóuzózn posztás rendeletek voltak, amelyek szerint a hajót légből kellett volna röpíteni, ha nem lett volna kedvező alkalom az ellenkiküldésre. A hajó, mielőtt távozott **Port-Arthur**ból, robbanószerkeket helyezett el öt vízmentes rekeszbe.

A **Rasztoropni** most a kikötő fenekén fekszik, csak a kémények merednek ki a vízből. A legénység **Csifuba** maradt és azt a szállást foglalta el, amelyben régebben a **Recsitelni** személyzete lakott.

Uj esata előtt.

London, november 17.

A **Sa** folyó befagyott. A japánok átmennek a jégen s azt hiszik, hogy a legközelebbi napokban nagy esata lesz.

Pétervár, november 17.

Az orosz távirati ügynökség jelenti **Mukdenből** 15-ikéről: Azt híresztelik, hogy

a japánok 15-én szándékoznak előrenyomulni, egy áttörjék az orosz állások közepét.

Újabb konfliktus.

London, november 17.

A „Daily Telegraph” értesülése szerint az orosz hadügyminiszterium és az angol kormány között a hágai egyezmény alapján szervezendő békebizottság felállítására tárgyaltak nagy ellentétek merültek fel. Az orosz kormány visszavonta a Lansdowne angol külügyminiszternek tett ajánlalmait, ami csak úgy lehetséges, ha a kormány Benckendorff londoni orosz nagykövét deszaválja és visszahívja. Az ügyet a cár elé fogják terjeszteni döntés végett, de valószínű, hogy a konfliktusnak Benckendorff lesz a bűnbakja. A nézeteltérések tárgyában a pétervári orosz nagykövét tegnap tárgyalást folytatott Lansdowne külügyminiszterrel, amelyen azonban megegyezésre nem jutottak. A Daily Telegraph komolyan veszi az orosz sajtó számos orgánumának egy indiai orosz hadjárattal való fenyegetőzését és Angliát elővigyázatra inti. Az orosz hivatalos körök nagyon óvatosan foglalkoznak ezzel a kérdéssel és a Reuter-ügynökség szentpétervári levelezőjének a külügyminiszteriumban csak annyit mondtak, hogy az orosz kormány csak a békebizottság összehívására vonatkozó javaslat stílusán akart változtatni. Az orosz külügyminiszteriumban azt hiszik, hogy az új konfliktus már rövid idő múlva elintéződik.

A japánok Koreában.

Szönből táviratozzák, hogy a japán kormány Koreában egy hadtestet akar alakítani, amelynek az lesz a rendeltetése, hogy az oroszokat kizorítsa az északkeleti koreai tartományokból, azután a Tumen folyón túl üldözve őket, előrenyomuljon Vladivosztozk felé. Ezt a hadtestet addig akarják szaporítani, míg három hadosztályból fog állani.

HIREK

Budapest, november 17.

— **Csóke Ferenc kitérítése.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király árkosói Csóke Ferencnek, a kereskedelmi miniszterium miniszteri tanácsosának buzgó és sikeres szolgálata elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét adományozta. E kitérítés széles körökben fog örömteljes visszhangot kelteni, mert Csóke egyike a legközpontozottabb és legbuzgóbb tisztviselőknak, aki minden téren egészen betöltötte helyét. Ma az elnöki osztály vezetője és eiben az állásban nemcsak miniszterének bizalmát bírja, de szívének nemeres órzése, humanus gondolkodása megszerezte számára a miniszterium tisztviselőinek szeretetét és ragaszkodását is.

— **A király Budapestén.** A király ma reggel hat óra öt perckor, külön ulvári vonaton, rendszer kíséretével Budapestre érkezett. Dél előtt tíz órakor általános kihallgatás volt. Ő felsége elé járultak: Samassa József érsek és Hetesky Adolf tábornagy, titkos tanácsosok, Brankovich Tivadar királyi szerb főkonzul, Weber Ottó kuriai bíró, Vay Péter gróf apostoli protonotárius, Lukács György főispán és Lukács Ernő főhadnagy együttesen, továbbá Forster Gyula báró miniszteri tanácsos és fia, Forster Gyula báró, követségi titkár, Georgievics Tivadar főispán, Neger Adolf miniszteri tanácsos, Grünzweig Artur vezérőrnagy, Dondorf Nándor lovag ezredes, Máriássy Attila alezredes, Sényi Péter sorhajóhadnagy, Svanda Adolf törzserős, Prohászka Ottokár egyetemi tanár, Gónczy Mór dr. miniszteri osztálytanácsos, Demeczky Mihály dr., a Ferenc József-intézet kormányzója, Hager Vilmos posta- és táviró-tanácsos, Horn Dávid, Pavlovics Simon és Popp György királyi tanácsosok.

A király kíséretével délután 5 órakor visszantért Gödöllőre. Hétfőn ismét bejön a fővárosba, amikor ismét általános kihallgatás lesz a várpalotában.

— **Kitérítések.** A Budapesti Közlöny holnapj száma a következő kitérítéseket közli: Ő felsége Ursnay Ernő Trieschn szab. kir. város polgármesterének és törvényes utódainak a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességét; Zádor Lajosnak a debreceni kereskedőtársulat elnökének a közügyek terén szerzett érd-

mei elismerésül a kir. tanácsosi címet díjmentesen adományozta; Vidor Samuné szül. Guttmann Hedvig nagykanizsai lakos a közjótékonyág terén szerzett érdemei elismerésül a koronás arany érdemkeresztet; Lakatos Demeter zámi nyugalmazott körjegyző sok évi hű szolgálatai elismerésül a koronás ezüst érdemkeresztet kapta.

— **Királyné — gyakorló orvos.** Mária Amália, a portugál király neje, befejezte orvosi tanulmányait s nemsokára megkapja gyakorló orvosi diplomáját, ha — sikerül vizsgáját letenni. A portugál királynét ismeri a mi közönségünk is, abból az időből, amikor a szép asszony több napig Budapesten időzött.

— **Klauzál Gábor.** Holnap lesz száz esztendeje, hogy az egykori Károly-kaszárnyában megszületett Klauzál Gábor, a 45-ös kormányzat minisztere, kinek nevéhez az 1843—44-iki országgyűlésnek rendkívüli fontos alkotásai fűződnek és akinek neve a magyar földmivélés, ipar és kereskedelem történetében az uttörők legkiválóbbjai közt szerepel. Apja ezredes, a hadsereg hagyományokhoz ragaszkodó katona volt, de ő maga csupa újítási vágy és lelket a reformátorok buzgócséga töltötte el. Már az 1843—44-iki országgyűlésen a büntető törvénykönyv átdolgozásával foglalkozik. A bizottsági ülésen a halálbüntetés eltörlését és az esküdtbíró-ság behozatalát követelte. Mikor az első alkotmányos magyar miniszterium megalakult, a földmivélés, ipar és kereskedelem vezetésére az egyetlen komoly jelölt volt. Újtársai közül mint különösen érdekeset említjük fel, hogy a levelek számára zóna-tarifát készített, azonkívül egy ipartanácsnak megalakulását tervezte és statisztikai hivatalt szervezett. Széchenyivel együtt mondták le ő is tárcáját. A forradalom után a magánéletbe vonult vissza és csak 1860-ban lépett a nyilvánosság elé, mikor az országgyűlésen Deák Ferenc felirata mellett nagyjelentőségű beszédet mondott. 1866-ban halt meg és így a kiegyezést már nem érte meg. Érdemeit Szmolencz Ferdinánd. Klauzál Gábor című monografiájában kimerítően méltatja.

— **A református zsinat.** A reformátusok egyetemes zsinata ma folytatta felfüggesztését báró Bánffy Dező és Kun Bertalan püspök elnöklése alatt az egyházi adóra vonatkozó javaslatot tárgyalta tovább. Először Beksa Lajos szól a kérdéshez, felszólalásának magva az volt, hogy a felajánlott másfélmillió korona szubvenió kevés. A javaslatot egyöntetűen elfogadja, ugyancsak Kőrösi Barna, aki főképp azon panaszkodott, hogy épen a vagyonos osztály nem hajlandó áldozatot hozni az egyház érdekében. A javaslatot ő is elfogadja.

Sárlány Lajos dr. indítványozta, hogy utasítsa a zsinat a bizottságot új módosítás eszközölésére, amely a vgyonlaton egyenlőségeket minden adózás alól felment. Kiss Ferenc nem tért az egyházzal, hogy fűgőre jus az államal szemben, de a javaslatot több okból nem tartja elfogadhatónak, különösen azért, mert nem állt meg egyetemes adórendszert. Tóth János szerint az egyház segítése az államnak törvényben gyökerező kötelessége. Éppen ezért törvényben kellene biztosítani az állami segítség állandóságát. Dányi Gábor elfogadja a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául, de ezintén az az aggodalma, hogy az állami segítség kevés lesz. Sulyok István a javaslat átdolgozását sürgeti mert állandóitni akarja a fennálló tarthatatlan állapotot.

Marjay Péter: Elvárta volna, hogy a jelenlegi kormányelnök, aki maga is tagja az egyháznak, ennél sokkal többet tegyen hitorsvosaiért. A református lelkesek helyzetét egyenesen siralmasnak mondja. Ennek okát főképpen abban látja, hogy míg más osztályok kiabálnak és követelnek, ők türelmesen várják, hogy a sültgalamb a szájukba röpüljön, holott semmiféle társadalmi osztály nagyobb önzéssel nem követhetné, hogy hazafias és buzgó tevékenységét méltányolják, mint éppen a református papság. Bennünket — ugymond — egy sorba helyeznek a buta oláh pópákkal...

Báró Bánffy Dező elnök: Fellekrem a zsinati képviselő urat, hogy más feltevéseket ne sértegessen!

Marjay Péter, aki tudvalevőleg országgyűlési képviselő és a függetlenségi párt tagja, az elnöki rendutasításra némi rezignációval felelt:

— Hát már itt is rendutasítják az embert? (Derültéjjel.) Marjay később arra támaszkodott, hogy az egyház iskolái sorban vándorolnak az állam kezébe. Nem arra kell törekedni, hogy az iskolák átmenjenek az állam kezébe, hanem arra, hogy az egyház oly segítséget kapjon, amely alkalmas arra,

hogy iskoláit megtarthassa. A javaslatot általánosságban sem fogadja el.

Még Kenessey Béla előadó referált a beadott határozati javaslatokra, mire a zsinat általánosságban elfogadta a tervezetet a részletes tárgyalás alapjául. A szavazás előtt Fojos István és Balhazán Dező dr. visszavonják indítványait, amelyek arra irányultak, hogy a javaslatot utasítsák az adóügyi bizottsághoz átdolgozás végett. A zsinat ezután óriási többséggel elfogadta a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául. Hozzájárult továbbá a zsinat Tóth János indítványához, hogy a kormánytól feliratlag kérelmezze az állami dotáció állandósítását. A részletes tárgyalást holnapra tűzték ki.

— **A Thököly-Száva-alapítvány átvétele.** Karlócsöl jelentik: A felsége elrendelte, hogy a Thököly Száva-féle alapítvány jövedelmét a magyarországi szerb püspökségek javára fordítsák. Egyezsereg megállapítja, hogy a kezelést a választmánytól átvesszék és helyezzék gondnoki kezelésbe. A szerb kongresszusi választmány agitációs célszóból vonakodott az alapítvány átadásától. A kongresszusi választmány mai rendkívüli ülésére megérkezett a kormánybiztosként kiküldött Joanicovics osztálytanácsos és jelen voltak báró Baich Milán és Zákó Milán főispán gondnokok. Brankovich patriárka elnökletével megalakult a kongresszusi választmány, mely a vagyon átadását megtagadta. Erre a kormánybiztos elrendelte az alapítvány átadását a ellenszegülés esetére kényszerítő rendszabályok alkalmazását helyezte kiállításba. A választmány a passzív rezisztencia álláspontjára helyezkedett, a tisztviselők ellenállás nélkül engedelmesszötek, mire megkezdődött a harmadféli milliós alapítvány átvétele.

— **A portugál királyi pár Angliában.** A portugál királyi pár már Londonban van és még hétfőig fog ott időzni. Portemonthban rendkívüli fénys fogadtatásban volt részük s a tengerészeti hatóságok Wilson tengernagy parancsnoksága alatt még soha sem fejtettek ki akkora pompát, mint a portugál királyi pár fogadtatása alkalmából. Windsorban a portugál királyi pár tiszteletére adott lakomán az angol király pohárköszöntőt mondott, amelyben hangoztatta a két állam 700 éves barátságos viszonyát s kiemelte, hogy mintegy száz év előtt éppen Windsorban kötöttek szerződést. A portugál király feltehetően ugyancsak a két ország zavartalan barátságát fölött érzett örömeinek adott kifejezést.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** A tudományegyetemen Erzsébet királyné emlékére november 19-én délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban ünnepélyes gyászszertisztét tart.

— **Tanítók a miniszternél.** Az Országos izrtanítók egyesülete ma küldöttségileg tisztelgette Berescey Albert kultuszminiszternél, hogy a népiszkolai törvényjavaslat létrejötte alkalmából üdvözölje őt. Csukásyi Fülöp alelnök tolmácsolta a miniszter előtt a zsidó tanítóság halálját a nemzeti eszme és a magyarság terjesztéséért. Arra kérte a minisztert, hogy a zsidó tanítóság fegyelmű ügyei — a szervezés — ezentul is a megyei közigazgatási bizottságok jogkörébe utaltassanak. A miniszter kijelentette, hogy a zaklatásoktól ezentul is meg fogja óvni a zsidó tanítókat, s hogy fenn fogja tartani a rájuk vonatkozó fegyelmi jogot.

A küldöttek ezután Szilinszky Mihály államtitkárnál jártak, aki kijelentette hogy a magyar zsidóság szervezése ügyében legközelebb kezdeményező lépést fog tenni.

— **A tél.** A hirtelen beállott tél máris fokozattal munkára serkent a humanus egyesületeket. Az Emberszeretlet társaság tegnap tartott értekezletén elhatározta, hogy felruházza ünnepélyt december hó 4-én tartja meg a Kereskedelmi Csarnok helyiségében. Ez alkalommal 120 gyermek fog meleg téli ruhával ellátni; s végül elhatározta az értekezlet, hogy elnökének, Klein Bertholdnak amaz eszméjét, amely a szegény emberek ingenezsémmel és fával való ellátását illeti, a többi humanus egyesületekkel karöltve valósítja meg, mert egymagya anyagilag hiány nem képes ny nagyobbzakban akció kivételére. Az elnökség ebben a tárgyban legközelebb nagyobb értekezletet fog egybeívni.

— **Házasság.** Dr. György Miklós november 27-én déli 12 órakor vezeti oltárhoz a dohányutcai izraelita templomban Alexander Erzséket, Alexander Bernát, az ismert kitünő tudósok leányát.

Klein Ignác kereskedő vasárnap délután négy órakor tartja esküvőjét Winter Matildával a dohányutcai izraelita templomban.

— **Az erdélyi katolikus státusgyűlés.** Kozsáváról jelentik: Az erdélyi katolikus státusgyűlést a templomban tartott istentisztelet után ma nyitotta meg *Majláth* Gusztáv püspök.

Beszédében kiemelte, hogy azért imádkozott, hogy a státusgyűlés teljes sikerrel járjon véget, hogy az iskolákat hitvallás jellegűkben megtartsák. Mondhatom — ugymond — hogy valahányszor egy iskolát kénytelenek vagyunk feladni az egyházközség anyagi szegénysége miatt, mintha *szívemből egy részt tépnének ki*, mintha a haza földjének egy darabját vesztenék el. Nem szoktam nagyítani vagy költői képletekben beszélni, amit mondtam, azt úgy érzem is. A katolicizmus hazánknak ereje és a trónnak legbiztosabb támasza. Azért imádkoztam, hogy a státusgyűlés minden tagja legyen apostola az ő iskolájának, dolgozzék, és milikódjön és ha az isten adott neki, áldozzon az iskolája javára. A másik, a miért imádkoztam az, hogy az isten adjon a haza minden polgárának belátást, hogy mint testvérek együtt élhessünk, megértve egymást és tisztelve egymás meggyőződését.

Nem hiszem, hogy azt, aki olvasta a két protestáns felekezeti legújabb memorandumát, féltelmösen ne éreztette volna az a hang, amely azon végigvonná. Istenem, hát olyan veszedelmek vagyunk, hogy annál nagyobb bajt nem lehet képzelni, mintha valaki katolikus lenne? Nem terjeszkedem ki a részletekre és arra kérem az istent, hogy elnézéssel legyen egymás iránt. Azért, hogy talán az állami kórházakban előfordult, hogy egy beteg megért és katolikus lesz, azokat a szegény betegeket meg kell fosztani az apáék mindenkit kielégítő és megnyugtató ápolásától? Ez volna az evangélium szelíme? Istenem, adj világosságot, segíts meg minket, hogy megértjük egymást, mert érzem, hogy a hazának szüksége van rá, hogy mindenki, aki magyarul érzi, szeresse, becsülje és tisztelje egymást, ne gúncoskodjék és ne legyen kiesnyes ott, ahol oly fontos érdekéről van szó. Egy gondolat vigasztal, hogy amik a memorandumban vannak, azok nem lehetnek a haza összes protestánsainak érzelmei, azokat nem tehetik magukéik. (Eljenzés és helyeslés.) A püspök aztán bejelentette a betegeskedő *Jósika* Samu bárnak a lelkész tisztségéről való lemondását, de a státusgyűlés egyhangúlag elhatározta, hogy kérni fogja *Jósikát* lemondásának visszavonására.

Az alakulás megtörténte után a gyűlés táviratban üdvözölte a pápát.

Érdekes vita fejlődött ki a jelentésnél és alapítványoknál. A kormány ugyanis követelte, hogy az alapítványokat jóváhagyás végett terjesszék fel *Ugron Gábor* azt hangoztatta, hogy a jóváhagyás az autonómiát veszélyezteti. Indítványozta, hogy az igazgatás mint eddig, terjessze fel tudomásvétel és ellenjegyzés végett az alapítványokat, de nem jóváhagyás végett is. *Menyhért Gáspár* és *Kapdó* Ferenc fészalálása után a gyűlés elfogadta *Ugron* indítványát. A katolikus egyetem dogáiban kimondták, hogy a püspök alapító szándékának megfelelően egyelőre kétszínűen elő egy hitvány fakultást.

— **Monarchista-lázadás Rio de Janeiroban.** Mint egy kábeltelegramm jelenti, a négy nap óta tartó rio de janeiro zavargások oka nem a himnusz törvény, hanem az, hogy a tengerészettek vissza akarják állítani a monarchiát. A trónra Don Pedrónak, a volt császárnak egyik unokáját, *Eu* gróft, akarják emelni. A himnusz törvényvel a zavargók csak köztársaságbüktató tervüket akarják kendőzni. Egyébájt a zendülés már elfojtották és a rend helyreállott. A felbujtók, *Luvo* Sodre szenátor és *Barboza Lima* képviselő elmenekültek, de több igazgató letartóztattak. A zavargások elfojtása közben sokan meghaltak nagy megsebesültek.

— **Nagy viharok Észak-Amerikában.** Hirt ártunk az óriási hóviharokról, amelyek az Unió egész keleti részét végig pusztították olyan rettenetesen, aminek nem volt fogható 1888 óta. A kár kiszámíthatatlan s mindezekig csak nagyon szűrványos adatok vannak róla, mert a keleti államok táviró- és telefonhálózatát a vihar csaknem teljesen elpusztította. Az egész területet hótorlaszok borítják, amelyek mindenfelé teljesen lehetetlenné tették a vasuti közlekedést. Még rosszabb a helyzet a keleti partokon, ahol az atlanti-óceán partján a hajóközlekedés teljesen megszűnt s a hadihajók is csak úgy menekültek meg a végveszélyesüléstől, hogy a vihar egész tartama alatt kiveváltak a newyorki kikötőtől a nyílt tengerre s folyton a szabadban manővereztek. A partokat mindenfelé hajóroncsok borítják. A „Merion” személyszállító gőzöst 1100 utasával Delawar-Breakwaternél a szörnyű orkán partvételte s az utasokat csak ember-

föltöti munkával lehetett megmenteni. Ezek az emberek megmenekültek, de nagyon sok emberélet pusztult el másutt a viharok következtében.

— **Pletykák a német császári házról.** Egy anonim róport jelent meg a napokban egy londoni kiadvállalat kiadásában a londoni könyvpiacra. A róport a német császárral és császárnéval foglalkozik s szerzője meglehetősen avatottsággal beszél a berlini udvar legintimebb titkairól. A császárról ugyan elismeri, hogy nem közönséges tehetségszerű férfi, de határozottan kimondja, hogy a császár alkotásának kiképzett munkái idegen emberek ter mékei. A Dal Aegirhez című kompozícióit sem a császár írta. Adminisztrálóképessége sincs s magánkabinetjében a legnagyobb rendetlenség honol. Moltó pendánsja e tekintetben a császárné, kinek háztartása nem oly mintaszéri, mint amilyenek híresztelik. *Eduárd* angol király, amikor 1880-ban még valaki herceg korában Berlinben járt, az első udvari ebéd után egy nyilatkozott kísérőnek, hogy ha a *lostr* ilyen marad, akkor kénytelen lesz vendéglőben élkezni. — A róportot állítólag egy volt berlini udvarhölgy írta.

— **Halálhöz.** *Schneller* Gusztáv Ernő, *Schneller* Alajosnak, a Pesti Hazai Első Takarékpénztári Egyesület igazgató-helyettesének édes atya, életének 81-ik évében Budapesten meghalt. Temetése 18-án délután 3 órakor lesz a Horánszky-utca 7. sz. gyász-házból. — *Böcsben*, wieden palotájában ma meghalt *eddi gróf Pálffy* Emil nyugalmazott őrnagy, a magyar testőrök őrmestere, 68 éves korában. Az elhunyt gróft *Böcsben* fogják eltemetni.

— **Felolvasás.** A II. kerületi új párt ma este a budai vidádó nagyszobájában felolvasást tartott, amelyen jelen volt *bárány Dezső*, *Surányi* József, a *Pesti Napló* főmunkatársa az önálló vámtörvény kérdését fejtegette és sok tekintetben új oldalról világította meg a vámsorompó előnyeit. Nagyérdekű előadásában bő statisztikai adatokkal gazdagította érveléseit és kimutatta, hogy 188 millió koronát fizetünk Ausztria iparának csak feldolgozásért munkabérek és vállalkozó haszon fejében. Mi fizetjük meg tehát Ausztria kulturáját, ipari munkáit fogyasztóképessé, grárosait gazdaggá, vasútjait fejlődéshez tesszük. Így szegényedik el a mi országunk ezért békétlenkednek a nemzetiségök, ezért nagy nálunk a halandóság. Hazai iparunk fejlődésre vár, ezt pedig csak a vámsorompó felállításával érhetjük el; meg kell teremteni tehát az ország gazdasági függetlenségét. A díszes hallgatóság nagy lelkesedéssel fogadta *Surányi* József felolvasását. *Surányi* tiszteletére aztán banket volt. *Bárány* Surányinak köszönetet mondva, az aktuális politikát is érintette. Azt mondotta, hogy a miniszterelnök revíziós tervét minden eszközzel meg kell akadályozni, mert Tisza a házszabályok revíziójával csak bizonyos célok elérésére törekszik.

— **Erzsébet-királyné gyásznapja.** A III. kerületi polgári fiúiskola is ünnepeket szentel Erzsébet királyné gyászos halálja évfordulójának. Az ünnepeket Kecskény Ödön igazgató nyitja meg, utána az ifjúság énekkora *Szerény* Gusztáv zenetanár vezetésével mellett gyászdalt ad elő, egy nővendék, *Taksonyi* József Martirkoszoru című költeményét és egy pedig *Barta* Mik és Erzsébet című költeményét. A II. kerületi polg. fiúiskolában (Medve-utca 5. sz.) 19-én lesz az emléknapp, melyen *Hofrichter* József h. igazgató és *Fehérvári* Ferenc tanár mondanak beszédet, a növendékek alkalmi költeményeket szavalnak és az ifjúsági énekkar énekel.

— **Balaton Szövetség.** A Balaton Szövetség igazgató választmánya gróf *Széchenyi* Imre elnöklésével ma ülést tartott a Royal külön termében, melyen elhatározta, hogy a Balaton-part és a balatonmelléki fürdők föllendítése érdekében széleskörű mozgalmat indítanak. A balaton fürdők élelmezésének javítására szövetkezést alakít a balatonparti utak befásítása és a tihanyi felsziget féltelődésére iránt folyamodni fog a földmívelésügyi miniszterhez, az egyes fürdőtelepek közt turista-utakat létesít, a tihanyi felszigeten menedékházak felállítását végezté lépést tesz a tihanyi apátság, a Balatonról, fürdőiről és kiránduló helyeiről illusztrált könyvet ad ki. E programponctok megvalósítására négy szakbizottságot küld ki, melyek nyomban megkezdtek működésüket.

— **Férfiúvásai ünnepe.** A fővárosi szegény gyermekekért egyet vasárnap délelőtt 11 órakor felruházási ünnepeket tart *Ákafca-utca* 32. sz. alatt levei intézetében. Az ünnepeken 300 szegény gyermeknek osztanak ki új téli ruhát.

— **A csetneki rablójelenség.** Rozsnyóról jelentik: Ma hirdették ki *Sébök* Iván és társai előtt a vizsgálati fogságot elrendelő végzés felebevezését elutasító határozatot. Mind a hárman nagy közönyvel fogadták a kihirdetést. *Kerepessy* végrendeletét szintén ma hirdették ki s e szerint *Sébök* Iván 10,000 forint, a csetneki birtokrész és a szőlő 200 holdas birtok testálatot, mert bátyja, *Sébök* Zoltán, kinek a vagyon másik fele jutott, egy évvel előzött meghalt, így az egész birtok *Sébök* Ivánra maradt.

Sébök István is állhatatosan és csodálatreméltó energiával védekezik a szörnyű váddal szemben és határozottan tagadja azt, hogy ő neki a jogsággal bármilyen része is volna. Fogságában nyugodtan viselkedik s gyakran emlegeti feleségét és kis gyermekét, akikről nagy szeretettel szól. Fáj neki nagyon, hogy rokoni közül még senki nem kísérlete, hogy börtönében fölkeresse. Váltig mondogatta:

„Nem szerencsétlen nagyanyám, akit igazán szerettem, pedig ő mindig hideg volt hozzám, nem ő volt szálka nekem a szememben, de én voltam és vagyok szálla családom és rokonságom szemében. Kintastott kutya módjára bántak velem, feleségemmel és gyermekemmel mindig.”

Mikor tudomására hozták, hogy feleségét és gyermekét atya, *Sébök* Pál, gyöngédel gondozásba vette, így szót:

„Most szeretik őket, mikor én nem tapasztalhatom.”

— **Elhílt kivándorlói ügynek.** A fővárosi államrendőrség detektívtestülete a minap tudomást szerzett arról, hogy a brémai kivándorlási ügynökség egyik alkalmazója, *Lovich Géza* Budapestre érkezett és itt titót uton kivándorlási ügyeket akar lebonyolítani. *Lovichot* átkísérték a VIII. kerületi kapitányságra, ahol 30 napi fogságra és érzékeny pénzbüntetésre ítélték. *Lovich* felebevezett és úgye most Rudnay Béla főkapitány döntése alatt áll. Addig is átkísérték a toloncházba, amíg a főkapitány határoz az ítélet dolgában.

— **A cigányleány büvészmutatóványa.** Tegnap beállított az *Aufrecht* és *Goldschmid* könyvkereskedő cég *Andrássy*-uti üzletébe egy *Horváth* Mari nevű szép cigánylány és se szó, se beszéd, fölkapta a pénztárazszalonn heverő irományokat és darabokra tépte. Az üzlet személyzete felbőszülten rohant neki a cigánylány, aki akkor mosolygva meghajlott, az irományokat teljesen épen vette elő a kötényéből és kecses mozdulattal nyújtotta át őket.

Nem történt semmi baj, —mondotta mosolygva, — csak egy kis büvész mutatóvány volt!

Az üzlet alkalmazottainak tetszett a mutatóvány és a cigánylány most már a legkülönbözőbb produkciókkal mulattatta őket. Egyszer aztán odafordult *Klein* Vilmahoz, a pénztároskisasszonyhoz:

— Kedves kisasszonyom, adja ide a nyakláncát, meg a gyűrűt, egy pillanat alatt eltüntettem...

Klein Vilma átadta a kívánt ékszereket, a cigánylány pedig beletette őket egy üres gyufaskatulyába, aztán — a másik másodpercben kifutott az utcára. Mire az alkalmazottak fölcsudtak meglepetésükből és üldözni kezdték, akkorra a cigánylány eltűnt. A mutatóvány hát kitűnően sikerült...

— **Felolvasás.** A *Mária* Dorótya-egyesület tanítónői szakosztálya november 19-én délután öt órakor az állami felsőbb teányskola énektérképében (*Andrássy*-ut 65.) felolvasást ülést tart.

— **Vasuti összejelentés.** A nagybecskerek nagykikötői vasuti vonal *Karlová* állomásánál kétféle személyvonat összejelentést. Nehány koci összejelentést emelberetben nincs kár.

— **Kirabolt orvosnár.** Heidelbergből jelentik: *Peter* orvosnár sétája közben valaki botlalt megmáta és olyan súlyosan megsebesítette, hogy eszméletlenül esett össze. A támadó ki is rabolta *Peter*ont. Az orvosok konstataáltak, hogy az orvosnár agyrázkódást szenvedett, de sebesülése nem életveszélyes. *Peter*on a legközelebbi napokban a kelet-ázsiai hárestérre akart menni, hogy a *Vörös-Kereszt* egyik kórházának vezetését átvegye.

— **Hólabda-ssur.** A Hólabda-társaság november 20-án, délután 6 órakor rendezi legközelebbi zsúrját a katolikus kör nagyszobájában, Este 7 órakor tréfas hangverseny is lesz.

SPORT

× **A Derby Gold Cup.** Az angol őszi verseny szezon egyik érdekes versenye a Gold Cup, ma dől el a derby gyepen. A verseny előzetes favoritja *Donnetta* volt és mellette *Santynal* és *General Cronje*nek voltak hívei. A startnál *Donnetta* és *General Cronje* voltak a favoritok, de ezek közül csak *General Cronje* játszott szerepet. Győztes lett az *outsider Romer*, mely könnyen két hosszal verte *Sansocinot* és e mögött húszfél hosszal *General Cronje* tett harmadik. Részletes eredménye ez:

Derby Gold Cup. 1600 m. *Romer* lov. *Jarvis*, 2°, *Sansovino*, lov. *Griggs*, második, *General Cronje*, lov. *O. Madden*, harmadik, *Santry* negyedik. Futottak még: *Sribnton*, *Chacornac*, *Donnetta*, *Melayr*, *Bass Kipok*, *Airlid*, *Bacha*, *lors Button*, *Housewife*, *Kilteel*, *Wet Paint*, *Helters*, *Skelter*, *Morny*, *Donaria*. Két hosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. Könyvfogadások: 12:1 *Romer*, 12:1 *Sansovino*, 6:1 *General Cronje*.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Képviselők párbaja.** Tavaly az obstrukció vitában *Barla Odön* és *Visontai Soma* képviselők össeszólköztek. Az ügyet kurdpárbajjal intézték el és a párbajban *Visontai* sebesült meg. A büntető-törvényszék ma vonta felelősségre a párbajozó képviselőket és egyenként négy napi államfogházra ítélte őket. Az ítélet jogerős.

§§ **A rétsági postarablás.** Január 5-én kirabolták a Vác és Rétság között közlekedő postakocsit és a kocsin ülő *Szülte János* kocsiát és *Standler István* földmívelt megölték. A vizsgálat nem vezetett a gyilkosok nyomára és már le is mondtak arról, hogy kézrekerítsék. De a minap váratlan fordulat állott be. Egy *Schubert János* nevű rab, akit rablótámadásért nyolc év fegyházra ítéltek, mikor a lipótvári fegyházba szállították, a vasuton több börtönőr előtt azt a meglepő vallomást tette, hogy a rétsági rablójelköltségnek ő volt az értelmi szerzője, a végrehajtója pedig *Csontos Mihály*, akit a budapesti esküdtbírság a *Boda* levélhordó ellen elkövetett merényletet tíz évi fegyházra, az aranyosmaróthi esküdtbírság pedig a nagy-sallói vársáron *Bagi János* ellen elkövetett rablótámadásért hat és fél évi fegyházra ítélte. *Schubert* vallomása szerint *Csontos* szeretője, *Polgár Erzsébet* is tudott a dolgról. Természetesen nyomban értesítették *Schubert* vallomásáról a pestvidéki ügyészséget, amely intézkedett az abbanmaradt nyomozás folytatása iránt.

TAVIRATOK

A hágai konferencia.

Washington, november 17. Stohrer bécsi amerikai nagykövér táviratilag közölte kormányával, hogy a magyar-osztrák kormány késznek nyilatkozott a második hágai tanácskozáson való részvételre. Ez Roosevelt meghívásának első hivatalos elfogadása, bár már ismeretes, hogy a legtöbb európai hatalom kész a tanácskozáson résztvenni. A többi hatalomnak e hónap folyamán beérkező részvételi nyilatkozata után azonnal megkezdődnek a tárgyalások a munkaterv tökéletesítéséről.

Közgazdasági távirat.

Bécs, november 17. Eladatott buza tisztavideki 10,70—11,10 K. Rozs 8.—8,20 K. Árpa 8,75—9,55 K. Tengeri 7,80—8,15 K. Cinquantin 8,25—8,75 K. Zab 7,20—7,70 K. Válogatott 8,05 K.

Berlin, november 17. 4,2%-os papír-járadék — 4° osztr. arany-járadék — Osztr. hitelrészv. 211,10 Déli vasút 1 6 Orosz bankjegyek 216,25 4% osztr. kölcsön 91,75 Disconto-Commandit 192,60 Dynamit Trust 150,25 Harpeni 218,60 4,2% ezüst-járadék 92,30 3% magy. arany-járadék 99,90 Magy. koronaár. — Osztr. m. áll. vasút 129,40 Bécsi váltóár 84,95 Olasz járadék — All. Vilámes Edison 231.—Gelsenkirchen 230,10 Laurahöhe 356,75.

Frankfurt, november 17. 4,2%-os papír-járadék — 4% osztrai arany-járadék 101,80 4% magy. arany-jár. 100,10 Osztr. hiteli részv. 210,90 Osztr. m. áll. vasút 135,75 Északnyugoti vasút — Buschtcher vasút — Londoni váltóár 20,45 Bécsi Bankverin 140,80 Vilamos részvény 146,5 3% m. arany kölcsön — 4,2% ezüst-járadék 100,15 Osztr. korona-járadék 99,50 Magyar koronaár. 99,10 Osztr.-magyar bank 117,50 Déli vasút részvény 17,70 Elbeöngy vasút 1 6 — Bécsi váltóár 84,90 Párisi váltóár 80,83 Unon-bank — Alpeisi bányarészv. 243. —

tást tett a kis közönségre. A „János vitéz” verses részét *Holtai Jenő* írta. A „János vitéz” pénteken, mint a bemutató-bérlét harmadik estéje kerül színre.

× **A gyermekszínház megnyitása.** Vasárnap, november 20-án tartják meg az idén az első előadást a Fővárosi Gyermekszínházban. Az első estén a „Hüvelyk Matyi, vagy az elvarázsolt királyleányok” című tündérrjáték kerül színre.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

× **A Strobentz-kiállítás.** Strobentz Frigyes kollektív kiállítását a Nemzeti Szalonban állandóan nagy közönség látogatja s a művásár is szépen folyik. A kiállítás helyiségében a kormány képviselőbizottsága bár *Forster Gyula* miniszteri tanácsos elnökségével ülést tartott és kijelölte azokat a festményeket, melyeket megvételre fog ajánlani a közoktatási miniszternek. A kiállítás már csak a jövő hét végéig marad nyitva s azután nyomban hozzáfognak a téli kiállítás rendezéséhez, amely december elején nyílik meg.

× **Uj művész szalon.** Magyar művészek kisebb munkáiból új művészi szalon nyílt meg a Kecskeméti-utca 3. számú házban, az Egeenberger-féle könyvkereskedéssel kapcsolatban. *Lóts Károly* hagyatéknak több értékes darabján és a *Fadrusz János* alkotásainak bronzmásolatán kívül képviselve van *Munkácsy*, *Benezur*, *Mészoly*, *Mednyánszky*, *Pállik*, *Vastagh*, *Neogrady*, *Margitay*, *Spányi*, *Zemplény*, *Kézdí-Kovács*, *Innocent*, *Mendlik* s a fiatal garda színe-java. A nagyközönség egész nap díjtalanul tekinthető meg.

× **Az Amatőr.** Az új művészi fényképezési folyóiratnak minden száma arról tanusodik, hogy programját nemcsak beváltotta, de annál sokkal többet ad. A legújabb szám is azt bizonyítja, hogy nincs az a híres külföldi revue, melynek akár szöveg, akár képek és illusztrációk dolgában mögötte maradna *Az Amatőr* s innen van, hogy a fotográfok nagy töbora szinte egyöntetűen sorakozik a zászlaja alá. A ki meg akar ismerkedni *Az Amatőr* irányával, annak a kiadóhivatal (Budapest, V. Honyódt-utca 10.) bármikor készséggel küld mutatványsszámot. Jó felvételeket is bárkitől közöl az előkelő színvonalu újság, melynek egyes számai külön is megszerezhetőek és magukban is értékesek.

Nyiltér.

ROZS TÖRÖK-ES
RÉGEFÓHURTNÁL lényesen bevált a
Rohitsi "STYRIA"
gargalizáló víznek.

Legelegansabb uri ruhákat
fedvatosabb kiállításban, valamint előnyös ruha-
bérléret ajánl

TILLER MÓR és TARSA
és kir. udvari szállító
Budapest, IV. kerület Váci-utca 35. szám.

Alulírottak mélyen szomorodott szívvel
tudatják, feltehetően férj, illetve apa, fiúér,
após és nagyapának

NEUMANN VILMOS
urnak

életének 56-ik évében hosszas szenvedés után
e hó 16-án történt gyszos elhunytát.
A felejtethetlen drága halott hült tetemet
e hó 18-án délelőtt 10 órakor fognak a rákosi
ír. temető halottszobájából örök nyugalomra tétetni.

Budapest, 1904. november hó 17-én.
Örv. Neumann Vilmosné, szül. Bródy Terézia
mint utoy.

Neumann Riza
férj Hajnal orné
Neumann Aladár
gyermekei,
Hajnal Mór
veje.

Dr. Neumann Armin
Dr. Neumann Bernát
Neumann Albert
fiverei.
Hajnal Tibor
Hajnal Erzsike
unokái.

Béke lengjen porai felett!

— **Vidéki hírek.** Szombathelyről írják: *Gerely István* toronyi lakos halálosan — megszebezt *Horváth Géza* ottani legényt, azután maga ellen fordított a fegyvert és kioltotta vele életét. — *Balassagyőr* községben *Thurn-Taxis* herceg uradalmaiban *Zala József* és *Horváth István* béresek régóta gyűlölködtek egymásra. A két haragos tegnap összeszólközött és rövid szóváltás után *Horváth* egy baljával *Károly* szívesen *Zala* fejét. — *Dévan Mihály* János szabómester keserítésében két késkés-kend árzenikumot vett be és iszonyu kínok között meghalt.

(x) **Kiss szerencsése nagy!** Vásároljon osztályosjegyet *Kiss Károly* és *Társas* bankháznál, Erzsébet-körút 19. szám alatt.

(x) **Hogy biztosak legyünk,** hogy a „Máriavelli gyomorcsopp” vásárlásánál mindenkor az évtizedek óta forgalomban levő és a gyomor és emésztési szervre oly kitünő hatással bíró „Brady-féle mariavelli gyomorcsoppot” tényleg meg is kapjuk a gyógyszerárakban, mindig határozottan és röviden „Brady-féle gyomorcsoppot” kérjünk; ezek vörös papírosak vannak csomagolva s a védjeggyel szolgáló mariavelli szent Istenanya képe kívül *C. Brady* sajátkezű aláírásával vannak állítva. Közlekedő értesítést ingyen és bérmentve *Brady K.* gyógyszerész Wien, I. Fleischmarkt 1. nyújt.

(x) **Hogyan kerülte ki Anglia a háborút?** Autentikus források szerint az angol-orosz háború az okból nem tört ki, hogy az angol kereskedők Oroszországgal szemben elvállalt szállításiakat nyugodtan helynyolthassák. Szerintünk ez csak jóhiszemű védekezés az angol bössésség megvédelmézésére, mert hiszen Oroszország, mióta Angliával állandóan farkasszemét néz, nem igen importál semmit Angliából. Legjobb bizonyítékra ezen állításunknak az, hogy az orosz sereg részére már az orosz-japán háború megkezdésekor az *Első átföldi Csonnagvár r.-l.* kereskedői főosztály szállította a hírneves *gyümölcsipartól*. Hogy még ez sem használt az orosz hadiuknak, abban a nőszertű magyar gyár igazán nem vétkes. A dolog ugyanis úgy áll, hogy a *gyümölcsipartól* szállító hajók legnagyobb részben japán kére kerültek.

(x) **Képes árjegyzéket küld** *Kertész Tóder*.

SZÍNHÁZ, ZENE

Sarah Bernhardt utolsó vendégjátéka.
Gyengén létegetett ház előtt, melynek közönsége jóformán teljesen az író- és művészvilágból került ki, bucsuzott el ma este *Sarah Bernhardt* Budapestről. A *Triglon*-ban, melyet vendégjátékai során a legnagyobb érdeklődéssel vártunk mindannyian, ezúttal harmadszor láttuk s tén ma produkálta a legemberfeletti, amit egy asszonytól telik. Délután két órától éjféléig tíz tizenötig — ahly egy órai pihenéssel megszakítva — egyfolytában a színpadon volt; délután a „*Kamillás hölgy*”-et játszotta végig s este a „*Sashól*” óriási szerepét s mégis — különösen az első három felvonásban — voltak olyan kitörései, olyan jelenetek, melyek közül egy is tönkretenne valamivel normálisabb idegrendszerét. A negyedik felvonásban mégis elfaradt már s a wagrami csatáron szinte már hörögve s majdnem teljesen berekedve mondta el híres bucsuját híveitől. Hallokálása is fálsultabb volt valamivel, de azért hangjának csodálatos varázssával ma is tudott könnyeket kiesalni a szemekből még az utolsó jelenetben is, miután az első három felvonásban előbb valóságos fanatizálta s nyílt színen ismételt tapsviharokra kényszerítette a nézet. Az előadáson jelen volt Budapest színművészvilágának egész elitje s előljár a csodálat és hőbort minden nyilvánításában a nagy heroinával szemben.

× **Orfeusz—Fidélis.** Az Operaházban szombaton, Erzsébet napján, boldogult Erzsébet királyné emlékeztetőre előadják a gyászkarát *Gilček Orfeusz* című dalnivalból; Cnekai az Operaház teljes énekkara, a zenekar kísérete mellett. A gyászkar után *Beethoven Fidélis*-ja kerül színre *Ney Hermán*, *Szeyer*, *Anthes*, *Tóthás*, *Ney Dávid*, *Szendrói*, *Gábor* és *Ney Bernát* közreműködésével. Vezénylő karmester *Márkus Dezső*. Az előadást páratlan színum bérléfolymában tartják meg.

× **János vitéz.** A Király-színház pénteki újdonságából, a „*János vitéz*”-ből, tegnap tartották meg az utolsó főpróbát, amelyen a színház francia vendégművészei is jelen voltak. A darab poétikus cselekménye, amely *Bekonyi Károlynak*, a „*Bob herceg*” szerzőjének munkája és a zene, amely *Kacsák Pongrácnak* első színpadi műve, láthatólag mély ha-

E rovatban közöltéket nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

REGÉNY

TITKOS HÁZASSÁG.

Irta: Mrs. EVANS WILSON.

Viharos taps jutalmazta öbladását, de Regina félénk tekintettel néz körül a közönségre és egyszerű észrevései gyámját, ki komoly arccal áll egy ablak mélyedésében.

Undine még kétszer jelenik meg és a közönség elhalmozva virággal, koszorúkkal, ezzel is elismerően a nagy sikert, mit hangjával és megjelenésével aratott.

A cantate végeztével Reginát körülvették hódlói és csodálói. Ekkor lépett hozzá Mrs. Palma és elvonván őt a nagy tömegből, homlokon csókolja. Az első kedveskedés ez, amelyen a büszke nő részésti.

Mrs. Brompton hiába kéri, hogy még maradjanak, Mrs. Palma kijelenti, hogy nem lehet és Reginát is magával kell vinnie, mert még az estére vendégeket várnak.

Midőn elbucosznak, Regina gyámját keresi, meg is találja Mrs. Carew mellett: ki nehéz fehérsejtem ruhát visel, melyet csipkék borítanak. Ragyogó briliánt ékszerei még jobban csillognak, mint máskor.

Házmeze, Regina rögtön a könyvtárba ment. Ruhájának átvétőjét most kötevénynek használja, abban viszi az este kapott illatos virágokat anyjának arcképe elé.

— Dicsérték gyermekedet, anyácskám: de a te hangod nem volt köztük. Oh, bár csak láthatnának, bár csak megcsókolhatnának és halhatnám ajkadról ezeket a szavakat: „Gyermekem, drága gyermekem!”

Szenvedélyes mozdulattal ejti ki ezeket a szavakat, szeme könnyekkel telik meg. A nagy csendben gondolataiba elmélyedve áll a kép előtt.

Mióta Mrs. Carew megérkezett, azóta egy szót sem váltott gyámjával, egyedül nem is találkozott vele. Nem rosszabb hozzá: nem közhírből vele szemben, mint eddig, csak úgy látszik, mintha azon pillanat óta, amióta Mr. Chesleynek bemutatta, teljesen megfelekedett volna róla.

Még közönyös tekintetet sem vet rá és míg Regina türelmesen nézi hideg arcát, fájdalommal érzi, mily nagy távolság választja el őt tőle. Gőgös külsejével mily elérhetetlen magasságban áll Peterson Péter felett. Mikor Regina erre gondol hangos zokogásba szeretne kitörni: Ugy érzi, mintha puska-porral megtöltött bányának állana, amelyet Palma minden percében felgyújthat, hogy reményeivel együtt az örök semmiségbe temesse. Ha ez a társaság, amely oly nagy kitüntetéssel fogadja, ecjtené, mily szegény előtt áll, nem fogadnák így. A Palma nevének és befolyásának köszönheti azt is, hogy az előkelő társaság kapuja egyáltalán megnyílt előtte.

A legutóbbi három napon szomorú tapasztalatokra jutott. Nagyon sokat volt egyedül komor gondolataival, még Olgával sem volt alkalma beszélni. Érzi, hogy a gyermekkor varázsa eltűnt, egészen más színben látja az életet.

Amidőn először látta, mint foglalkozik gyámja Mrs. Carew-vel, az őszinte tisztelet és hálás elismerés érzései helyett egészen más érzett szívben. Jól tudta, hogy ha akkor szonvedett, az csak azért lehetett mert szereti gyámját, nem mint hálás grámleány, hanem mint nő, mint olyan nő, ki életben csak egyszer szeret.

Bár bizonyos gyengeségekkel szemben teljesen ártatlannak érezte magát, szíve mégis fájt, hogy olyan férfi iránt gyuladt szerelmre, ki gyermeknél egyébként nem tekinté és védtelen helyzeté miatt csak sajnálkozhat felette. Mily büszke megvetéssel lobogva szemé ha sejtene e balga érzelmét.

Bármily guynyal illeti Olga gyámját, Regina tisztelt nézetét és csodálja, a nyugodt, előkelő férfit.

Lassan-lassan eltűnik a félelem lelkéből és helyét bizalom és tisztelet foglalja el és Regina ókaratá

ellenére kénytelen bevallani magának, hogy Palma minden reménye.

Három hosszú álmatlan éjszakán foglalkozott ezzel a ténnyel és elhatározta, hogy minden erejéből arra fog törekedni, hogy ezeket az érzelmeket kiirtsa szívéből.

Mrs. Carew magaviselete tisztán mutatja, hogy bármely percben szívesen megajándékozna Palmát kezével. És Regina, bár tudja, hogy szépegeon és gazdagságon kívül mindenben fölsőtte áll, mégis úgy érzi, hogy Palma iránt érzett szerelmét ki kell irítani szívéből.

Nagyon fél, hogy Palma észrevései gyöngeségét és ennek tudatában még jobban vágyódik arra, hogy anyja mellett védelmet találjon. Nem tudná elviselni gyámjának megvető tekintetét.

Nem, ezerszer nem!

És mégis hetek múlva kaphat csak választ Európából, mily gondosan kell ügyelnie addig minden szavára, hogy balga szívével el ne árulja magát. Peterson Péter leánya hogy is mérészi szímet Palma Otfriedra vetni?

Ez a gondolat nagyon is kinos, hangosan sóhajt és szegénytől eltelve temeti arcát kezeibe.

— Mi bajod, ne sírj, azemed csunya lesz, szóval meg mellette egy gyermek-hang.

Regina ijedten néz fel, Carew Lóri áll előtte fehér éjjeli ingecskéjében.

— Hogyan jössz ide Lóri, aludnod kellene már régen?

— Aludtam, de felebredtem és olyan egyedül éreztem magam. Mama nincs itthon és szeretném, ha valaki mellettem lenne. Szabad itt maradnom?

— Meghűlsz!

— Nem, itt a szobában meleg van és papucs van a lábamon. Milyen szép ruha van rajtad? — Kérlek, énekelj nekem valamit, úgy szeretem hangodat hallani — aztán tudod, holnap már ugy is elmegyek.

Mint valami kis macska, úgy gugol le a kandalfó előtt a szőnyegre. Regina rá néz a ragyogó fekete szemű gyermekre és felsóhajt.

— Olyan fáradt vagyok, kis szívem, hangom sincs már.

— Annyi ur és hölgy előtt énekelted és az én számomra nincs egy kis dalod?

— No jól van, hát megpróbálom. Jöjj, csókolj meg szívecském, anyám most oly messze van és engem most nincs aki szeressen.

A hálófülkéből ajtó vezet Mr. Palma hálószobájába. Zajtalanul lép oda be, leül egy divánra, a nehéz függőnyt könnyedén félre dobja és oldalvást állva nézi mi történik a könyvtárban.

Regina a szőnyegen térdel, a gyermek kitárt karokkal szalad feléje, öleli, csókolja és folytat az ajtó, hogy milyen szép az ezüstszínű ruhában. Regina egy pár percig játszik a gyermekkel, aztán felemelkedik:

— Így ni, no most aztán énekelek neked egy dalcskát, te csak jól csendesen a szőnyegen.

Regina a harmoniumhoz ül és Kücken bájós altató dalát énekl: „Aludj csendes békében.”

A függőny mellett hallgató Palma egy hangot sem téveszt el. Regina benső meghatottsággal énekl a halt, távollévő édes anyjára gondolva, akinek nem adatott még a sorstól, hogy saját gyermekének bölcsője mellett altató dalcokat énekelhesen.

Midőn befejezte, Lóri tapsol örömben.

— Kérem még egyszer, csak még egyszer, ily szépen csak az angyalok énekelhetnek az égen.

— Jöjj hát te kis éhes koldus, ülj az ölembe, énekelek neked még egy dalt, de aztán az ágyba! Sötét turbános, hosszú vékony alak lépett be a szobába.

— Adja ide Miss nekem a kis Lórit, én vizért mentem a konyhába és mikor visszajöttem, már nem találtam az ágyban. Jöjj kedvesem velem!

— Várj Manna, amíg elnékelte a dalt.

Regina leült, az ölébe veszi a gyermeket és míg gondör fejcséke vállán nyugszik és karjával átöleli nyakát, Regina végtelenül bájós dalt énekel a gyermeknek.

Lehet-e bájosabb képet elképzelni annál, mint amelyben Palma Otfried gyönyörködik? Mily át-

szellemült a Regina szépsége, mily nagy a különbség e szomorú szemű bájós üde gyermek és a szép, fényes csillogó asszonyok között? És e gyermek mennyire bilincsekbe verte ennek a büszke embernek szívét.

KÖZGAZDASÁG

Budapesti marhavásár. A felhajtás mintegy 100 darabbal nagyobb volt a múlt hetinél, a szépséget azonban gyengébb volt, mert a forgalmi korlátozások folytán kevesebb külföldi vevő jelent meg. Habár kisebb mennyiségben konzervmarhát vásároltak, mégis közepes minőségűek, melyből nagyrészt a felhajtás állott, lanyha irányzat mellett métermázsánként 1—2 koronával olcsóbban kelték el. Elsőrendű minőségűek árai szilárdak maradtak. A jövő héten a konzervgyár nagyobb bevásárlást fog tenni.

Az áruk és a felhajtás a következőleg alakultak: Vágómarhák: Felhajtás: Magyar ósár 605 drb, magyar tehén 504 drb. Novendékmárha 20 drb. Szerbiai ósár 1681 drb, szerbiai tehén 215 drb. Bivaly 78 drb. Bika 158 drb. Összesen 3211 drb. Eladási áruk ezen tudósítás zártáig vágómarhákért: Magyar hizalt ósár, legjobb minőségű 65—76 kor.-ig, kivételesen 80 kor.-ig, közepminőségű 62—77 koronáig, silányabb minőségű 52—64. Magyar parasztmárha, jobk minőségű 54—64 kor.-ig, silányabb minőségű 44—52 kor.-ig. Tarka hizalt ósár, legjobb min. 70—76, közepminőségű 62—68 koronáig, silányabb minőségű 48—60 kor.-ig. Szerb és horvát októ legjobb minőségű 50—66 kor.-ig, kivételesen 70 kor.-ig, silányabb minőségű 42—48 kor.-ig. Bika jobk minőségű 65—70 kor.-ig, silányabb minőségű 46—54 kor.-ig. Bivaly 32—48 kor.-ig. Tarka tehén 44—68 kor.-ig, kicsontozni való márho 50—44 kor.

Budapesti borhavasár. Felhajtásot 235 drb 65 borju, (közte 64 rugott), 20 drb novendékmárha. — Arjegyzések: Elsőrendű 65 borjukért 84—102 fillér, kivételesen 106 fillér, — közepminőségű 65 borjukért 76—82 fillérig, leolt bujukért — fill. rugott borj kért 36—48 fillér, novendékmárhért 40—54 fillér, (kilogrammonként, levonás nélkül) — Az irányzat és áruk változatlanul szilárdak maradtak.

Köbányai sertésavasár. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon feleli súlyban) 110 —111 fillér. Fialat közép (páronként 251—228 kg-ig terjedő súlyban, 111—112 fillér. Könnyű (páronként 250 kg-ig) 109—111 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg feleli súlyban) 111—112 fillér, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 109—110 fillér. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 107—108 fillér. Sertéselészék: 1904. évi november hónap 15. napján volt készlet 33424 drb. 1904. november hónap 16. napján felhajtást 908 drb. 1904. november hónap 16. napján elszállított 721 drb. 1904. november hónap 17. napjára maradt készletben 33511 drb. — A hizott sertés-üzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonzumavasár. (A székesfehérvári sertésavasár és közvágóhíd intézése). Mai felhajtás 849 drb sertés. Előző napi eladatlann maradvány 289 drb sertés, 56 drb süldő, összesen 1138 drb sertés, 56 drb süldő. — Eladatlant 786 drb sertés, 56 drb süldő. Mai maradvány 352 drb sertés. A vásár irányzata közepes, áruk változatlanok. Következő áruk jegyzettettek: Zsirterítés: Öreg I. rendű 350 kgon felel 93 fillér, II. rendű 280—350 kgig 92 fill.-ig. Fialat nehéz 300 kgon felel 93—98 fill.-ig, fialat könnyű 220 kgig 81—89 fill.-ig. Huszerítés könnyű 140—3000 kgig 72 fill.-ig, süldő 72—80 fill.-ig. Horvátországi 68—72 fill.-ig. Áruk minéven levonás nélkül kilogrammonként, elősúlyban értendők.

Bécsi szarumarhavasár. A mai vásárra fölhoztak: 3553 drb borjut, 1410 drb első sertés, 2188 levagott sertés, 1703 levagott juhot, 197 drb birányt. Eladási áruk: Levagott borju 90—108 fill., elsőrendű 110—112 fillér, jegeleje 124—128 fill., levagott nehéz sertés 86—112 fill., könnyű sertés 112—118 fill., elsőrendű süldő 48—50 fill., levagott juh 48—58 fillér kilogrammonként, bányó 10—25 korona páronként.

Áru- és értéktözsde.

- November 17 -

A befizetési gárhosszok.

Mérsékelt kínálat és ugyanoly kereslet mellett készbuzában az irányzat változatlan, tartott, a mai forgalom 15,000 q. tett ki. — Rozs nem változott, zab és tengeri változatlan, tartott.

Eladott:

Buza. (szarvadék): 700 q, 81 k, 10,575 K 700 q, 805 k, 10,575 k 100 q, 81 k, 10,575 k, 100 q, 81 k, 10,575 k, 1000 q, 805 k, 10,575 k, 800 q, 805 k, 10,575 k, 200 q, 80 k, 10,575 k, 300 q, 80 k, 10,475 k, 500 q, 80 k, 10,45 k, 200 q, 80 k, 10,40 k, 200 q, 80 k, 1,40 k, 100 q, 8 k, 10,4 k, k. mind három hónapra.

Fehérmegyei: 85° q 80 k, 10,50 q, 100 q, 77 10,30 k mind három hónapra
Pestm. gyevideki: 400 q 80 k, 10,425 k, 700 q 80 k, 10,30 k, 10 q, 8 k, 1,3 k, 30 q, 80 k, 10,30 k, 150 q, 78 k, 10,30 k, 80 q, 79 k, 10,25 k, budai, 1600, 78 k, 1,2 k, k, 1 q 78 k, 10,225 k, 1 q 74 k, 1 q 70 k, 150 q 77 k, 10,25 k, 100 q 76 k, 10,10 k, mind három hónapra.

Kalocsai 2800 q 77 k 10,40 K. három hónapra.
 Páisi: 1100 q 77 k 10,175 K, 1080 q 77 k 10,175 K. három hónapra.
 Felsőmagyarországi: 100 q, 80 k, 10,325 K, 500 q 77 k 10,10 mind három hónapra.
 Bácskai: 200 q 76 k 10,10 K, mind három hónapra.
 Szent-Tamási: 2700 q 75 k 10,10 K, három hónapra.
 Szerb: 600 q 78 k 10,00 mind három hónapra.
 Boss 800 q, 7,875 K 8 hó pari, 400 q, 7,515 K, kpl. paritásra.
 Zár: 260 q, 7,10 K, kpl, 100 q, 7,025 K kpl, 150 q 6,975 kpl, pari.
 Tengeri: 600 q, 7,75 kpl, kocsiara.
 Luczerna: 100 q, 5,00 kpl, három hónapra.
(Az árak 50 kilogrammonként és koronáértébe értendők.)

A délelőtti határidőszület irányzata nyugodt volt.

Kötötték: Buza Áprilisra 10,38—10,37—10,29—10,29 kor. zár. 10,29—10,30 kor.
 Buza októberre 8,82—8,81—8,83—8,80, záratok 8,80—8,81 Rozs Áprilisra 8,04—8,05—7,99—7,99 záratok 7,98—8—Tengeri májusra 7,64—7,65—7,61—7,63—7,60 záratok 7,60—7,61 Zár Áprilisra 7,20—7,22—7,18 záratok 7,18—7,19 koronán.
A délutáni határidőszületben esős volt az irányzat.
 Kötötték: Buza Áprilisra 10,38—10,30—10,28—10,28 kor. zár. 10,28—10,29 kor. Buza októberre 8,78—8,78—8,78—8,78 kor. zár. 8,78—8,79 kor. Rozs Áprilisra 7,99—7,99—7,99—7,99 kor. zár. 7,99—8—Rozs októberre 7,60—7,61—7,60—7,60 kor. zár. 7,60—7,61 kor. Tengeri szeptemberre 7,60—7,61 kor. zár. 7,60—7,61 kor. Zár Áprilisra 7,18—7,18—7,18—7,18 kor. zár. 7,18—7,19 kor. Zár októberre 7,18—7,18—7,18—7,18 kor. zár. 7,18—7,19 kor.

A készárúakat hivatalos árjegyzése.

Buza	Műlő	50 kilogramm ára		50 kilogramm ára	
		K.-ot	K.-ig	K.-ot	K.-ig
Tiszavideki	76	10,15	10,25	10,15	10,25
"	77	10,10	10,30	10,10	10,30
"	78	10,10	10,30	10,10	10,30
Fehérmegyeri	76	10,10	10,30	10,10	10,30
"	77	10,10	10,30	10,10	10,30
"	78	10,10	10,30	10,10	10,30
Pestvidéki	76	10,10	10,30	10,10	10,30
"	77	10,10	10,30	10,10	10,30
"	78	10,10	10,30	10,10	10,30
Bánági	76	10,10	10,30	10,10	10,30
"	77	10,10	10,30	10,10	10,30
"	78	10,10	10,30	10,10	10,30
Bácskai	76	10,10	10,30	10,10	10,30
"	77	10,10	10,30	10,10	10,30
"	78	10,10	10,30	10,10	10,30
Szerb	74	10,10	10,30	10,10	10,30

Egyéb gabonafélék	50 kilogramm ára	
	K.-ot	K.-ig
Rozs új elszedendő	7,55	7,55
" közepminőségű	7,45	7,55
Arpa takarmanár, l. x.	7,40	7,60
" másodrendű	7,30	7,40
Élesztő	7,10	7,35
Zab közepminőségű	6,95	7,10
Tengeri beloldi új	7,05	7,35
" beloldi új	7,05	7,35
" új fehérré, vagy bolgár	7,05	7,35
" cinquantin	7,05	7,35
Regős taposéta	7,05	7,35

A budapesti terményszéde.

Különböző termények hivatalos jegyzései

Készárú

Dísznászár budapesti	65,50	66,00
Szalonna városi légteszárított, 4 dróbas 24	64,00	64,50
" 3	65,00	65,50
Határidőre boszniai 1904. évi uszance min.	7,75	8,00
" 100	12,25	12,50
" 85	22,00	23,00
Szilva szerbiai 1904	6,50	7,50
" 100 darabos	10,50	11,00
" 85	20,50	21,50
Szilva szlovéniai (1903.)	11,00	13,50
Szerbiai (1903.)	18,00	11,50
Luczerna magyar	52,00	52,00
Vörös aprószemű	40,00	54,00
" közönszemű	78,00	84,00
" nagyszemű	65,00	74,00

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsdén tartózkodó volt a spekuláció. Eleinte csak korlátok között mozgott a forgalom, mert az osztrák parlament megnyitása és a belpözlökai helyzet kedvezőtlen megítélés alá estek. Később azonban barátságos lett a hangulat, mivel a külföldi tőzsdékről magasabb jegyzetek érkeztek és Körber osztrák miniszterelnök bevezette buzdítólag hatót. Előtérben voltak a Magyar hitelbank Osztrák hitel és Jelzálogbank részvényei, amelyek ben élénk kereslet nyilvánult. Leszámlítóbank részvényei is szilárdan tartották árfolyamukat.
 A helyi értékek piacán is kedvező volt a hangulat. Kereskedelmi bank és Magyar Államias takarékpénztár részvényei a bennük fejlődött kereslet folytán emelkedtek.

Vasutak és vezérváz irányzata változatlan. 20 frankos arany 19,05—19,12 kor. 20 márkás arany 23,50—23,58 korona. — Francia bankjegy 95,80—95,90 — korona. Német birodalmi bankjegy 117,65—117,95 — korona.

Az előtőzsde irányzata tartott.

Előfordult kötések: Osztrák hitelrészvény 671,60 kor. Magyar hitelrészvény 797—799—kor. Osztrák-magyar államvasút részv. 649,25—651—kor. Déli vasút — Jelzálogbank részv. 521,51—523. Leszámlító bankrészvény 463,50—464,5 Ríma-murányi vasút részv. 513—514. Közúti vasút részv. — Városi villamos vasút részv. 389,25—398 — Koronajáradék — Erzsébet szanatórium sorsjegy — Magyar kereskedelmi r.-i részv. — Salföldi részv. — Köszönbánya és téglagyár 195 — Adria — koronán.

A déli tőzsdén tovább emelkedtek az árfolyamok.

Előfordult kötések: augusztus végére: Magyar aranyjáradék — Magyar koronajáradék — Magyar hitelbank részvény 798 — 799,50 Jelzálogbank részv. 5 225—5 475 Leszámlító bank részv 464—463,5 Ríma-murányi vasút részv. 513,50 — Közúti vasút részv 570,50—570 — Városi vill. vasút — Osztrák hitelrészv. 671,75—672 — Osztrák-magyar államvasúti részvény 650,50—649,75 Déli vasút — koronán.

A helyi értékek piacán is szilárd volt az irányzat.

Forgalomban voltak: Adria tengerhajózási részvények 476,50—478. Magyar Államias takarékpénztár részvények 622—84. Kereskedelmi bank részvények 2875—2882. Köszönbánya és téglagyár részvények 191—495. Aszfaltipar részvények 188 koronán.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekérei hónapra 5—6 korona, 8 napra 10—12 korona. decz. végére 26—28 korona.

Az utótőzsdén esős volt az üzlet.

Záratok maradt: Osztrák hitelrészvény 671,50 — Magyar hitelrészvény 798,75 Osztrák-magyar államvasút részv. 651,50 Déli vasút részv. — Leszámlító bank részv. 464,50 Jelzálogbank részv. — Ríma-murányi vasút részv. 513,50 — Közúti vasút részv. 570,50 Városi villamos vasúti részv. 383. Erzsébet szanatórium sorsjegyei — koronán.

A bécsi gabonátőzsde.

Az irányzat esős volt üzlet mellett tartott volt.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén az osztrák parlament megnyitása, a nyugati piacok alacsony jegyzései és az Anglia és Oroszország közti tárgyalások elémegéséről szóló hírek tartózkodóvá tették a spekulációt. Csak a magyar bankértékekben, Fegyvergyár és Dunagőzhajózási részvényekben volt kereslet. Alpesi bányarészvények gyöngyölként ellen ténegap az alsóausztriai tartománygyűlésen intézett vámadás miatt. Az irányzat zárhatig szilárd maradt.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 671,75—672,25 kor. Magyar hitelrészvény 796,50—798—kor. Angolban 2-4,50 — korona. Alpesi bányarészvény 482 — 483,25 kor. Osztrák-magyar államvasút részv. 647,75—650,50 kor. Ríma-murányi vasút részv. — 514,75 kor. Május járadék 99,95 kor. Magyar aranyjáradék 118,80 kor. Magyar koronajáradék 98,10 kor. Osztrák koronajáradék 101,0 kor. Dohány részv. — Török sorsjegy 132,0—133,0 — korona.

A déli tőzsde kezdetlen csökkentek a vezető értékek árfolyamai mert Berlin 61 az angol-orszag konfliktus elémegésének híre érkezett és bébi azonban javultak az árfolyamok Magyar jelzálogbank részvények folytatták emelkedésüket.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 672,50 — kor. Magyar hitelrészvény — 798 — kor. Unionbanki 543,50 kor. Angolbank részv. 284,50 — kor. Osztrák magyar államvasút részv. 650. — Déli vasút részv. 48. kor. Magyar koronajáradék 98,10 kor. Alpesi bányarészvény 482,75 — kor. Ríma-murányi vasút részv. 514. — kor. Török sorsjegy 133. — kor. Kor. Május járadék 99,95 kor. Osztrák koronajáradék 100,10 korona

A déli tőzsde zárta Körber miniszterelnök beszédének hatása alatt megszilárdult. A magán-samaltól 8% eszalék.

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 672,25 — korona. Magyar hitelrészvény 797,50 — korona. Angolbank 284,50 kor. Alpesi bányarészvény 483 — kor. Osztrák-magyar államvasút részvény 490,50 — kor. Déli vasút részvény 88. — korona. Ríma-murányi vasút részvény 514. — korona. Május járadék 99,95 korona. Magyar aranyjáradék 118,80 korona. Magyar koronajáradék 98,10 — kor. Osztrák koronajáradék 100,10 kor. Dohány részv. — kor. Török sorsjegy 133. — korona.

Naplórend. 1904. november 18

Naptár: péntek, november 18. Róm. kath. Odó apát, Prot. Ottó, Görög-orszag (november 5.) Ga-actio, zsidó: Kislev 10. — Nap kel: 6 óra 55 p. — nyugszik 4 óra 3 p. — Hold kel: 2 óra 13. délután — nyugszik 1 óra 42 p. éjjel. — A kereskedelmi minisz-ter fogad fél 5 órakor. — A főváros pénzügyi és gaz-dasági bizottságának ülése 10 órakor. — Klausál Gá-bor emlékezete. Emléktábla leleplezés a központi vá-rosház 241. számú szobájában. — Koenen Tilly dal-cetelye a Royal szállóban fél 8 órakor. — A buda-pesti központi jótékony asztaltársaságok központi-nak felolvasó estélye Irányi-utcai helyiségében 8-ór.

Hirdetmény.

Arjegyzeink várakozásán felül gyorsan elfogytak és az uton vagyunk batra az erdőkön köbösöget a legfontosabb értékekről arjegyzeink kivonattal bontatva

Ezen hirdetés csak egyszer jelenik meg.

Kérjük az érdeklődőket ezt megőrizni!

Szállítási feltételek: Minden 50 fr. on felülről rendel-mény 3 a városztes minden vasutalomban b rruente utat-vellet, vagy az őss eg előzetes lekiadó után küldök.

1 méter 60 széles használati futószőnyeg 16 kr.
 1 méter 80 széles arany futószőnyeg 26 kr.
 1 méter 65 széles erős futószőnyeg 35 kr., 90 széles 43 kr.
 1 méter 65 széles korona futó 50 kr., 90 széles 75 kr.
 1 méter 65 széles matting futó 65 kr., 90 széles 90 kr.
 1 méter 70 széles kokusz futó 70 széles 75 kr. 80 széles 90 kr., 90 széles 1 frt.
 1 darab kefe lábtörő 30/50 nagys. 90 kr., 55/60 nagys. 1,45, 40/70 nagys. 1,90.
 1 méter Hungaria szalon futószőnyeg 60-60-60 minták, két oldalon használható 60 sz. 250 83 kr., 90 széles 115.
 1 méter Turuligyaló futó, romk mintákban 115.
 1 méter nyíró Turuligyaló, paritálon szép kivitelben 2,25.
 1 korona spárga ebédioszönyeg rotált 100/270 nagys. 2,25.
 1 jobb minőségű spargaszőnyeg 200/300 nagys. 8,50.
 1 kiváló erős spargaszőnyeg 200/300 nagys. 25,00/30,00 nagys. 35,00.
Hungaria szőnyeg két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Lurul szalon vagy ebédioszönyeg 19 szőnyeg, teljes-on 170/240 7,50 240/300 nagyságú 10,50.
Smyrna teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható a drága p-risa szőnyeg k, két oldalon használható, színdús és léles kivitelben, minden lakás díszre. Főcsönyvek, gyönyörű szepék és olon lak 140/200 nagys. frt. 4,—, 170/250 nagys. frt. 6,25 190/270 nagys. frt. 8,—, 200/300 nagys. frt. 12,—, 220/300 nagys. 10,75, 250/350 nagys. frt. 12,—, 300/400 na-y.s. frt. 16,50.
Angol Axminster szőnyeg szalon vagy ebédioszönyegek ajánlatuk. Ezen minőségű melán szőnyeg a valódi Smyrna szőnyegek tartóságát, Színpompában pedig azt fejelemlíti. Hajzálat szőnyeg-ből állunk megkérve 200/140 nagys. u frt. 18,50, 240/170 u frt. 17,25, 300/200 nagys. frt. 22,00, 350/250 nagys. frt. 35,50, 400/300 nagys. frt. 44,50, 450/350 nagys. frt. 60,—, 500/400 na-y.s. frt. 88,—.
Hungaria szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Turuligyaló szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Nyíró Turuligyaló szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Angol Axminster ágyló szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Smyrna szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Pamtlagborító szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Famtlagborító valódi perzsa utánzata 190/290 nagys. frt. 7,50.
Axminster pamtlagborító szőnyeg teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Csipekfűgöngyön teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Csipek Störök teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Tó lapl kácsiós függő kő teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Tallapitakótos Störök teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Sima posztó-dísz-élek teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Szőve-fűgöngyök 2 szárny tunis-fűgöngy, bordó vagy zöld szímben frt. 1,35. beaszított gyönyörű oldalbordúrral, bordó, zöld és drapp szímben, 2 szárnyú frt. 5,53
Nehéz kuniert szövetűgöngy, s ma bordó vagy oliv alapon kiváló léles bordúrral, csomózott rotált és kuniert draperiával frt. 8,75
Egy készlet asztal-é a yterib, gyönyörű mintázzal, dupla remek bordúrral frt. 4,60
György kő-let asztal-é a yterib, gyönyörű mintázzal, dupla remek bordúrral frt. 4,60
György kő-let asztal-é a yterib, gyönyörű mintázzal, dupla remek bordúrral frt. 4,60
Dupa pús gyertyitörő teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Aranyvirág teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy 120/150 nagyságú pu minőségű szallat takaró 85 s.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys. 1 kilo nehéz frt. 13,50.
Fakeretű sodrony álybetűt teljes-on utánzata szőnyegek, ugynevezett székely szőnyegek, két oldalon használható, kiváló erős 7,60.
Egy kiváló finom és puha minőségű katonatiszt szallat takaró szőnye alapon finom léles szőnyeggel 130/180 nagys. 1,50 200/7 frt. 25.
Sajat készítményű ágnyemek:
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 kuniert erős szallat takaró frt. 1,15.
 1 ágny-3 rétt jó szövetű matracoz 80/180 9 55
 1 ágny-8 rétt jó szövetű matracoz 90/190 5 —
 1 ágny-8 rétt atrik matracoz 80/180 nagys. frt. 4,75, 95/190 nagys. frt. 6,25.
 1 ágny-8 rétt kuniert szallat takaró matracoz 80/180 nagys. 13 kilo nehéz frt. 10,75, 95/190 nagys

Hogy hívják?

Az Ön neve szerencsét hoz!

Önök sikere lesz!

Tegyen szerencsekísérletet az itt közölt alfabetikus névsorban levő neve mellettli számmal, mely csakis

KISS KÁROLY és Társa

bankházában, Budapest, VII., Erzsébet-körut 19. kapható.

KISS szerencséje NAGY!

Adám 9083	Barnabas 89675	Elemer 106027	Gizella 108086	Jónas 6292	Lujza 30743	Othelló 100492	Szilveszter 90733
Adrián 10130	Beatrix 96827	Eleonora 56063	Gottfried 108770	Jonatán 23133	Luzsács 63662	Otília 21942	Sz. Anna 91323
Abegail 63400	Bela 91933	Elias 18273	Gottardi 38102	Jozsa 38530	Lukreczia 108083	Ottó 78516	Tacsányi 108934
Adalbert 107328	Benedek 96839	Ella 34489	Gudó 90615	József 82140	Márgolita 30827	Ottó (k) 48515	Tamas 102711
Adalbert 5350	Bentami 29127	Elira 29489	Gusztáv 73317	Judit 109448	Malvin 23249	Ottó (k) 160627	Taszi 5181
Adam 89107	Béni 93443	Emanuel 22472	György 46819	Jula 108153	Masirod 90714	Pál 90737	Tekla 3681
Adelheid 5495	Bernát 63475	Emil 108064	Gyözö 108789	Juliska 109471	Mazo 108080	Palma 102150	Térolf 39765
Adolár 10213	Berta 39907	Emilia 51393	Gyula 8303	Juzsina 102390	Marcell 139101	Pau a 19275	Térolf 107231
Adolf 8424	Bertalan 89077	Emma 108093	Hajnó 79810	Kajetán 108085	Margit 109454	Pepl 102234	Térolf 89953
Adorján 53332	Béni 5274	Erna 629	Hanna 53123	Kalman 761	Maria 60922	Podora 90791	Térolf 34986
Agata 96811	Bertram 50914	Erzsébet 91939	Hedvig 108782	Karol 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Agata 5193	Bernát 60093	Erzsébet 102176	Hedvig 108782	Karol 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Agnes 90959	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Agost 5495	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Aladar 52185	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfonz 34073	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfonz 95669	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 90817	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 5274	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 91942	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 85372	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 78470	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 51339	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 53539	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 102111	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 50765	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 84979	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 102157	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 91329	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 27148	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 90343	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 52194	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 85395	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 90814	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 29127	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 88088	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 94969	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 104092	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 897	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 13325	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 90119	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 29477	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 8255	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 29393	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 8802	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 13161	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 95345	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 5193	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 84979	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 27121	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986
Alfred 79311	Béni 108983	Erna 8274	Henrik 5557	Katalin 108091	Mariska 90725	Pinkasz 94777	Térolf 34986

A szíves megrendeléseket postafordultával kérjük, hogy a kívánt szám el ne adassék.

KISS KÁROLY és TÁRSA

a magy. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték főelárúsító helye.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 19. szám.

Telefon 436.

Sürgönczim: KARKIS, Budapest.

Huzas már jövő héten november 24. és 25-én.

A sorsjegyek árai:

Egy nyolcad 1 kor. 50 fill.	Egy fél 6 kor. — fill.
Egy negyed 3 „ — „	Egy egész 12 „ — „

50.000 ár czipő.

4 pár czipő csak 2 frt 80 krba kerül.

Nagy mennyiségű czipőruha megvételére keressük, ameddig a készlet tartalmát nem eladtuk. Míg pedig egy pár oroszlán, egy pár fekete, barna vagy fekete békéről, különösen minőségű, gála sálva és erősen szővezt bőrrel. Továbbá egy pár ur. és női divatcipő, ill. rendkívül olcsón legjobban leges, erős, mosz belesse, telire alkalmas, csinos, könnyű viselő. Nagyszámú csm. után.

Kind a negy pár csak 2 frt 80 krajczárba kerül.

Szállítás díjmentesen postafordultával vagy utánvetve.

Urbach S. czipő-export

Krakau Nr. 73.

Kiszállítás megengedve. A pénz, ha az ár nem 5 forint, ill. 10 forintot meghalja, akkor a készletet a készlettel szembe kell tartani.

Elő Alfröldi Cognacgyár Részvénytársaság Kecskené. SZESZFINOMITOGYÁRA SAJÁT GYÁRTMÁNYA MINDENÜTT KAPHATÓ!

Vezérigény Székely A. Odón. Soroksári-utca 16. sz.

Téli 1904.

Téli öltöny K. 30.—
Téli lodenkabát K. 13.—
Vadász öltöny K. 30.—

Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállító, Budapest, Váci-utca 6. szám.

FÉRFI és NŐI
nemű betegségek,
főleggyógyász (impotencia) alapos gyógykezelésre legjobban ajánlják

DR. KAJDACS
v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.
Rendel: 9-4-ig, este 7-8-ig.
Budapest, IV., Kiglyó-n. 5. (Klotild-pal. I. em.)

